

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ЦЕНТР ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ, ДИСТАНЦІЙНОГО ТА
ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

Кафедра фінансів та обліку

**ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПБК/ФТ**

кваліфікаційна робота

здобувача вищої освіти

2 курсу заочної форми навчання

МАТКІВСЬКОГО Віталія Івановича

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент

НАКОНЕЧНА Наталія Володимирівна

Рецензент

кандидат економічних наук, доцент

ПЕТЛІН Ірина Володимирівна

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

«20» березня 2024 р., протокол № 10

завідувач кафедри фінансів та обліку

МЕЛЬНИК С.І.

(підпис)

(ПРІЗВИЩЕ, ініціали)

Львів

2024

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Центр післядипломної освіти, дистанційного та заочного навчання

Кафедра фінансів та обліку

Освітній ступінь «магістр»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Назва освітньої програми «Фінансова розвідка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

фінансів та обліку

Степан МЕЛЬНИК

«20» листопада 2023 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ МАТКІВСЬКОГО Віталія Івановича (ПРИЗВИЩЕ, ім'я, по-батькові)

1. Тема роботи **«Формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ»**

керівник роботи **НАКОНЕЧНА Наталія Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент**

затверджені наказом ЛьвДУВС від **«17» листопада 2023 р. № 1403 /ос**

2. Термін подання здобувачем вищої освіти роботи **«05» березня 2024 р.**

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативно-правові документи з питань фінансового моніторингу та формування і використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, літературні джерела із зазначеної тематики, статистичні та аналітичні дані.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) Провести теоретичне дослідження сутності, значення та місця комплексної адміністративної звітності в системі протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, здійснити економіко-правовий аналіз нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ; проаналізувати стан та динаміку зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ; здійснити оцінку показників діяльності правоохоронних органів та судової системи у сфері ПВК/ФТ; запропонувати стратегічні пріоритети вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ; узагальнити світовий досвід формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

5. Перелік графічного матеріалу (додатків) Перелік суб'єктів фінансового моніторингу, уповноважених формувати та подавати адміністративну звітність у сфері ПВК/ФТ; основні дані, що включаються до комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ; стан та динаміка зміни основних показників діяльності Державної служби фінансового моніторингу України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр.; стан та динаміка зміни сум коштів, що виявлені в процесі здійснення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання та протидію суб'єктами державного фінансового моніторингу легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, у 2021–2023 рр.; стан та динаміка зміни кількості виявлених порушень законодавства у сфері ПВК/ФТ, щодо взаємодії Держфінмоніторингу із Підрозділами фінансових розвідок іноземних держав та щодо кількості отриманих ним відповідей від іноземних Підрозділів фінансових розвідок у 2021–2023 рр.; стан та динаміка зміни показників діяльності правоохоронних органів України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр.; стан та динаміка зміни показників діяльності судової системи України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр.; стан та динаміка зміни суми конфіскованого майна за результатами розгляду кримінальних проваджень у справах, пов'язаних із легалізацією злочинно одержаного майна та суми легалізованих доходів, що встановлена рішенням суду в Україні у

2021–2023 рр.; основні заходи щодо удосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	ПРІЗВИЩЕ, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	НАКОНЕЧНА Н.В.		
2	НАКОНЕЧНА Н.В.		
3	НАКОНЕЧНА Н.В.		

7. Дата видачі завдання «20» листопада 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Опрацювання літератури за темою роботи та складання плану	01.12.2023	виконано
2	Написання першого розділу	01.01.2024	виконано
3	Написання другого розділу	01.02.2024	виконано
4	Написання третього розділу	01.03.2024	виконано
5	Підведення підсумків та формулювання висновків	03.03.2024	виконано
6	Оформлення роботи	05.03.2024	виконано

Здобувач вищої освіти

_____ (підпис)

МАТКІВСЬКИЙ В.І.
(ПРІЗВИЩЕ та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

НАКОНЕЧНА Н.В.
(ПРІЗВИЩЕ та ініціали)

АНОТАЦІЯ

МАТКІВСЬКИЙ В.І. Формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Львівський державний університет внутрішніх справ України МВС України, Львів, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню теоретико-методичних засад та наданню практичних рекомендацій щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. Розглянути теоретичні аспекти комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та з'ясовано її значення для системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Здійснено економіко-правовий аналіз нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. Проаналізовано стан та динаміку зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ, правоохоронних органів та органів судової системи. Окреслено стратегічні пріоритети та запропоновано основні напрями вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

Ключові слова: протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, звітність, комплексна адміністративна звітність, система фінансового моніторингу, правоохоронні органи, судова система.

ANNOTATION

MATKIVSKY V.I. Formation and use of complex administrative reporting in the field of AML/CFT. – Manuscript.

Qualification work for the master's degree in the specialty 072 "Finance, banking and insurance". – Lviv State University of Internal Affairs of Ukraine, Ministry of Internal Affairs of Ukraine, Lviv, 2024.

Qualification work is devoted to the study of theoretical and methodological principles and the provision of practical recommendations for the formation and use of complex administrative reporting in the field of AML/CFT. Consider the theoretical aspects of complex administrative reporting in the field of AML/CFT and find out its significance for the system of combating the legalization (laundering) of proceeds obtained through crime. An economic and legal analysis of the normative and legal framework regarding the formation and use of complex administrative reporting in the field of AML/CFT was carried out. The state and dynamics of changes in the activity indicators of state financial monitoring entities in the field of AML/CFT, law enforcement agencies and judicial system agencies have been analyzed. The strategic priorities are outlined and the main directions for

improving integrated administrative reporting in the area of AML/CFT are proposed.

Keywords: prevention of legalization (laundering) of proceeds obtained through crime, reporting, complex administrative reporting, financial monitoring system, law enforcement agencies, judicial system.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
 РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПВК/ФТ.....	 10
1.1. Комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ: сутність та значення для системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.....	10
1.2. Нормативно-правова база щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.....	18
Висновки до розділу 1.....	23
 РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ КОМПЛЕКСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПВК/ФТ.....	 25
2.1. Аналіз стану та динаміки зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ.....	25
2.2. Оцінка показників діяльності правоохоронних органів та судової системи у сфері ПВК/ФТ.....	32
Висновки до розділу 2.....	39
 РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПВК/ФТ.....	 40
3.1. Стратегічні пріоритети вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.....	40
3.2. Світовий досвід формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.....	46

Висновки	до	розділу	52
3.....			
ВИСНОВКИ.....			54
СПИСОК		ВИКОРИСТАНИХ	57
ДЖЕРЕЛ.....			

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасні тенденції активізації економічної злочинності та інтенсифікація процесів легалізації (відмивання) доходів, майна, коштів та інших активів, одержаних злочинним шляхом, обумовлюють необхідність пошуку та розроблення нових методів, способів та механізмів виявлення протиправних діянь, пов'язаних із відмиванням нелегально одержаних капіталів, та запобігання й протидії їх використанню й залученню в офіційний сектор економіки. Для того, щоб вчасно виявляти та ефективно протидіяти легалізації злочинно одержаних доходів необхідним виявляється налагодження ефективної системи збору, оброблення та передачі інформації про стан та динаміку зміни основних показників, що характеризують параметри діяльності спеціально уповноважених на здійснення антилегалізаційної діяльності органів, зокрема, Державної служби фінансового моніторингу України, суб'єктів державного фінансового моніторингу, правоохоронних та судових органів. Тому, обґрунтованим виявляється потреба у формуванні та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, опрацювання якої здійснюється із 2021 р. Зважаючи на зазначене, тематика дослідження набуває виняткової актуальності.

Теоретичні аспекти дослідження проблем формування, оприлюднення та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ знайшли своє відображення у працях вчених, які займаються вивченням особливостей здійснення фінансового моніторингу в Україні та пошуком методів, способів і шляхів запобігання і протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Зокрема, вагомі напрацювання належать Н. Внуковій, С. Глібко, Ж. Кобець, М. Коваліву, Я. Коваль, І. Рекуненко, Ю. Хрустальовій, І. Швидько та ін., наукові напрацювання яких склали основу дослідження при написанні даної кваліфікаційної роботи. В

роботі також широко використовуються положення та норми законів України та нормативно-правових актів у сфері ПВК/ФТ, а також аналітичні доповіді та статистичні дані Державної служби фінансового моніторингу України, Національного Банку України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України, Міністерства цифрової трансформації України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, правоохоронних та судових органів, а також інформаційні Інтернет-ресурси. Однак, не заперечуючи вагомого наукового доробку у досліджуваний сфері, не вирішеною залишається проблема формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, що потребує додаткового вивчення та поглиблення теоретико-прикладних досліджень.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-прикладних засад дослідження процесу формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

Досягнення поставленої мети дослідження потребує вирішення декількох основних **завдань**, зокрема:

- визначити сутність комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та з'ясувати її значення для системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;
- здійснити економіко-правовий аналіз нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ;
- проаналізувати стан та динаміку зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ;
- оцінити показники діяльності правоохоронних органів та судової системи у сфері ПВК/ФТ;
- окреслити стратегічні пріоритети вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та запропонувати основні

напрями вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ;

– узагальнити світовий досвід формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ.

Об’єктом дослідження є комплексна адміністративна звітність у сфері ПБК/ФТ.

Предметом дослідження є теоретико-прикладні аспекти дослідження процесу формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ.

Методи дослідження. Методологічну базу кваліфікаційної роботи складають загальнонаукові та спеціальні методи економічного аналізу. Зокрема, визначення сутності комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ та її значення для системи запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, здійснено з використанням методу спостереження, системного аналізу, синтезу та наукової абстракції. Прикладні дослідження показників комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ проведено на основі методу порівняння, функціонально-системного підходу та методу статистичного аналізу. Метод компаративного аналізу застосовано з метою виявлення та окреслення стратегічних пріоритетів вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ. Результати проведеного дослідження сформовані з використанням методу узагальнення та систематизації.

Наукова новизна одержаних результатів:

– удосконалено основні напрями вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПБК/ФТ шляхом пропозиції унормування механізмів визначення та врегулювання обігу грошових коштів та активів у віртуальному середовищі, а також розроблення і запровадження Єдиної державної інформаційної системи, створення Єдиного реєстру рахунків суб’єктів господарювання та Єдиного реєстру банківських сейфів

індивідуального призначення, що дозволить підвищити ефективність обміну інформацією між суб'єктами фінансового моніторингу.

Основний зміст роботи. У кваліфікаційній роботі здійснено дослідження процесу формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. У першому розділі роботи визначено сутність комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та з'ясовано її значення для системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; здійснено економіко-правовий аналіз нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. Другий розділ присвячено аналізу стану та динаміки зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ, а також оцінено показники діяльності правоохоронних органів та судової системи у сфері ПВК/ФТ. У третьому розділі роботи окреслено стратегічні пріоритети вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, запропоновано основні напрями її вдосконалення та узагальнено світовий досвід формування і використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (38 найменувань на 6 сторінках). Загальний обсяг роботи становить 62 сторінки, з них основний текст – 51 сторінка, які містять 9 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПВК/ФТ

1.1. Комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ: сутність та значення для системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом

Сучасні виклики і небезпеки геополітичних трансформацій та глобалізації світогосподарських зв'язків обумовлюють необхідність ефективного запобігання та протидії дестабілізуючим явищам і процесам, які систематично виникають та посилюють свою негативну дію на економіку та суспільство кожної із країн світу. В умовах нестабільності та невизначеності загострюються проблеми функціонування національних фінансово-економічних систем та виникають нові явища, пов'язані із неправомірністю та незаконністю ведення господарської діяльності суб'єктами господарювання, здійсненням протиправних фінансових розрахунків та посиленням економічної злочинності.

Значне нагромадження нелегальних капіталів вимагає їх інфільтрації в офіційний сектор економіки та зумовлює розвиток такого небезпечного економічного явища як легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. На сучасному етапі економічного розвитку відмивання незаконно одержаних коштів здійснюється із використанням найрізноманітнішого спектру методів і схем, попередити і запобігти застосуванню яких надзвичайно важко. Тому, окреслені обставини свідчать про актуалізацію проблематики дослідження системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, чільне місце в якій належить механізму формування та використання комплексної адміністративної звітності, яка покликана відображати реальний стан та

динаміку зміни показників ефективності функціонування національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та органів державної влади, на які покладено обов'язки боротьби з даним деструктивним явищем.

Теоретичні аспекти наукового дослідження комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ являються новим етапом у розвитку сучасної теорії протидії відмиванню злочинно одержаних коштів, а практичні засади її формування та використання виокремилися нещодавно. При цьому, офіційні дані щодо комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ оприлюднюються в Україні починаючи із 2021 р. Очевидно, що дана проблематика є малодослідженою та потребує поглибленого вивчення як на теоретичному, так і на практичному рівні.

В існуючому науковому доробку відслідковується швидше обґрунтування необхідності та доцільності запровадження комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, ніж визначення її сутності як економіко-правової категорії. В даному контексті Н. Внукова та С. Глібо [1, с. 20] стверджують, що комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ являється одним із джерел інформації, необхідної для проведення національної оцінки ризиків (НОР) відмивання коштів та фінансування тероризму. Більше того, дане твердження доводиться нормою ст. 29 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2], в якій чітко встановлено, що проведення національної оцінки ризиків здійснюється на підставі матеріалів комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, аналітичних оглядів та довідок учасників NOR, а також відповідної звітності Європейської Комісії.

Очевидно, що комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ є ефективним інструментом дослідження стану та тенденцій зміни системи легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Тому,

цілком обґрунтованим виявляється те, що формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ передбачає використання достатньо вагомого спектру спеціальних показників, перелік яких визначається на законодавчому рівні та затверджується відповідними державними установами, що являються регуляторами у сфері ПВК/ФТ, зокрема: Міністерством фінансів України, Національним Банком України, Міністерством юстиції України, Міністерством цифрової трансформації України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України та судовими і правоохоронними органами. Таким чином, із зазначеного випливає, що структуру комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ становлять:

- 1) адміністративна звітність суб'єктів державного фінансового моніторингу;
- 2) адміністративна звітність правоохоронних органів;
- 3) адміністративна звітність судових органів.

Виходячи із зазначеного, можна стверджувати, що формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ відбувається із дотриманням принципів діяльності основних суб'єктів фінансового моніторингу, схематичне відображення структури якої систематизуємо на рис. 1.1.

Водночас зазначимо, що адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ формується суб'єктами державного фінансового моніторингу, судовими та правоохоронними органами та узагальнюється Державною службою фінансового моніторингу України. При цьому слід зазначити, що щодо подання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ встановлено певні терміни, а саме, така звітність подається відповідальними особами за попередній рік щорічно до 31 січня поточного року шляхом відправлення усіх матеріалів до Державної служби фінансового моніторингу України, де вони узагальнюються та об'єднуються у спеціальному звітному документі – Комплексній адміністративній звітності у сфері запобігання та

протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

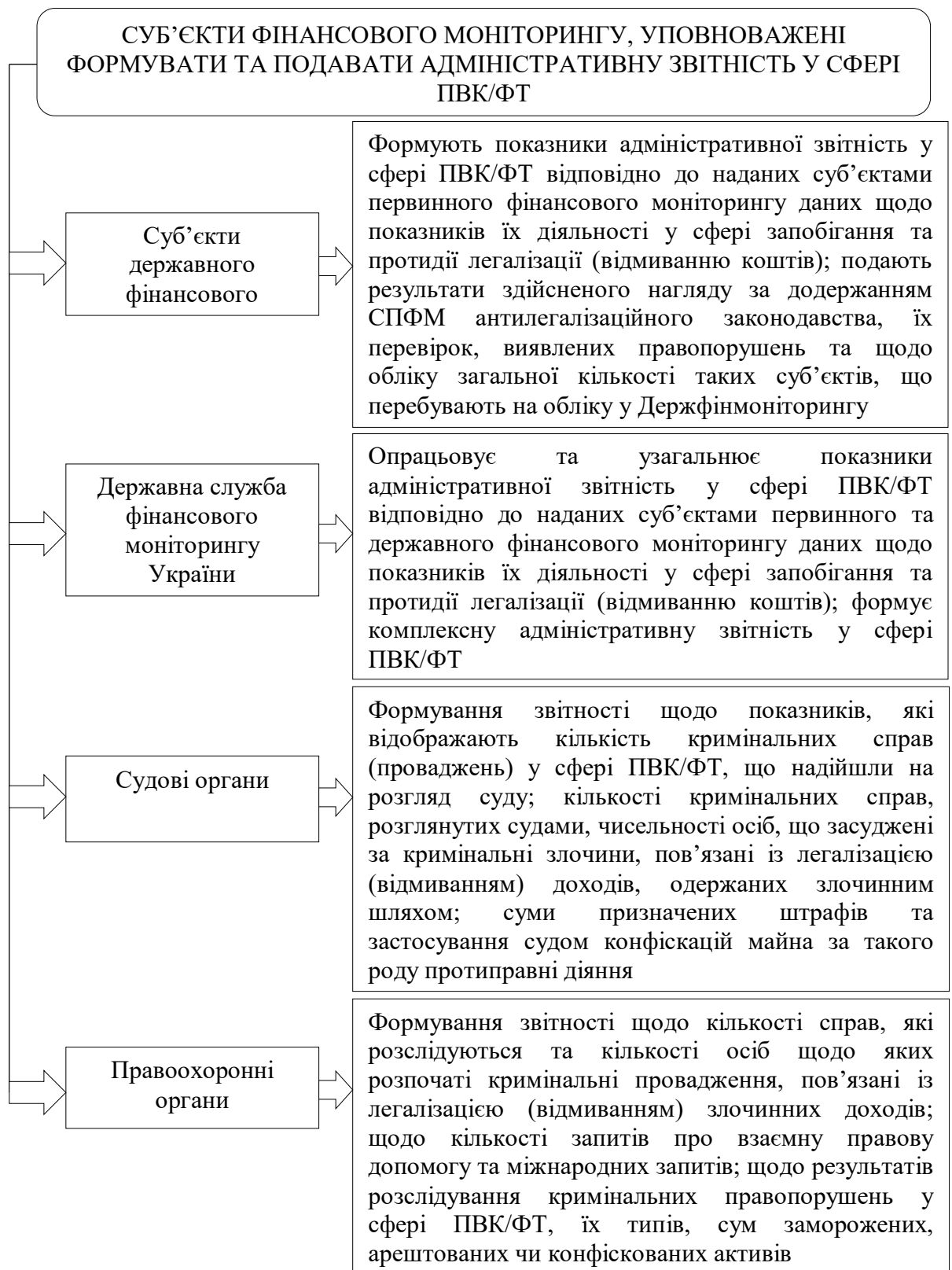

Рис. 1.1. Перелік суб'єктів фінансового моніторингу, уповноважених формувати та подавати адміністративну звітність у сфері ПВК/ФТ

Джерело: власна авторська розробка

Узагальнення основних показників, які складають комплексну адміністративну звітність у сфері ПВК/ФТ в розрізі суб'єктів фінансового моніторингу, дає можливість виокремити наступні із них:

1) показники діяльності Державної служби фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення:

- кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу (СПФМ), що перебувають на обліку;
- кількість взятої на облік Держфінмоніторингом інформації про фінансові операції, які підлягають фінансовому моніторингу;
- сума коштів, яка виявлена у взятій на облік інформації про фінансові операції, які підлягають фінансовому моніторингу;
- розподіл взятої на облік інформації про фінансові операції в розрізі видів СПФМ;
- кількість взятих на облік повідомлень, в яких відображаються розбіжності у відомостях про кінцевих бенефіціарних власників клієнта, що отримана СПФМ в результаті здійснення належної перевірки клієнта;
- кількість отриманих Держфінмоніторингом повідомлень про здійснення підозрілої діяльності;
- кількість отриманих Держфінмоніторингом повідомлень про відмову від встановлення ділових відносин;
- кількість отриманих Держфінмоніторингом повідомлень від СПФМ про заморожені/розморожені активи;
- кількість осіб щодо фінансових операцій яких прийнято рішення та доручення про їх зупинення;

- сума зупинених фінансових операцій;
- сума залишку коштів на рахунках, за якими зупинено видаткові фінансові операції;
- кількість сформованих Держфінмоніторингом та переданих до правоохоронних і розвідувальних органів узагальнених та додатково узагальнених матеріалів;
- кількість виявлених підозрілих фінансових операцій у сформованих Держфінмоніторингом і переданих до правоохоронних і розвідувальних органів узагальнених та додатково узагальнених матеріалів;
- кількість кримінальних проваджень, розпочатих правоохоронними органами за узагальненими матеріалами;
- кількість кримінальних проваджень, в яких використовуються узагальнені матеріали;
- кількість узагальнених матеріалів, за результатами перевірки яких закрито кримінальні провадження;
- кількість кримінальних проваджень, розпочатих за узагальненими матеріалами або в яких використовуються узагальнені матеріали, що скеровані до суду і перебувають на стадії судового розгляду;
- кількість кримінальних проваджень, розпочатих за узагальненими матеріалами або в яких використовуються узагальнені матеріали, що розглянуті судами з винесенням обвинувального вироку;
- сума арештованих коштів і майна за кримінальними провадженнями, що скеровані до суду, які були розпочаті та за якими використано узагальнені та додатково-узагальнені матеріали;
- кількість осіб щодо яких судом розглянуто з винесенням остаточного рішення кримінальні провадження;
- сума легалізованих коштів та майна, що одержані у протиправний спосіб, встановлена рішенням суду за результатами розгляду кримінальних проваджень;

- сума грошових коштів та майна, що вилучені у ході досудового розслідування у кримінальних провадженнях;
 - сума грошових коштів та майна, добровільно відшкодованого у ході досудового розслідування у кримінальних провадженнях;
 - сума коштів, що встановлена судом та підлягає зарахуванню в дохід держави за вироком суду за результатами розгляду кримінальних проваджень;
- 2) показники співпраці Державної служби фінансового моніторингу України та Державної митної служби;
 - 3) показники, які характеризують стан виявлення порушень законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;
 - 4) показники міжвідомчої співпраці;
 - 5) показники взаємодії Державної служби фінансового моніторингу України із підрозділами фінансових розвідок іноземних держав;
 - 6) показники міжнародного співробітництва Державної служби фінансового моніторингу України та суб'єктів державного фінансового моніторингу;
 - 7) показники, що характеризують навчальну діяльність у сфері ПВК/ФТ;
 - 8) показники діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ;
 - 9) показники діяльності правоохоронних органів у сфері ПВК/ФТ;
 - 10) показники діяльності судової системи у сфері ПВК/ФТ.

Стає очевидним, що формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ є ефективним інструментом підвищення ефективності боротьби із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, адже дозволяють різносторонньо оцінити стан та тенденції зміни показників діяльності спеціалізованих органів.

Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2] регламентовано перелік даних, які повинні бути обов'язковими при формуванні комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, основні із яких відобразимо на рис. 1.2.

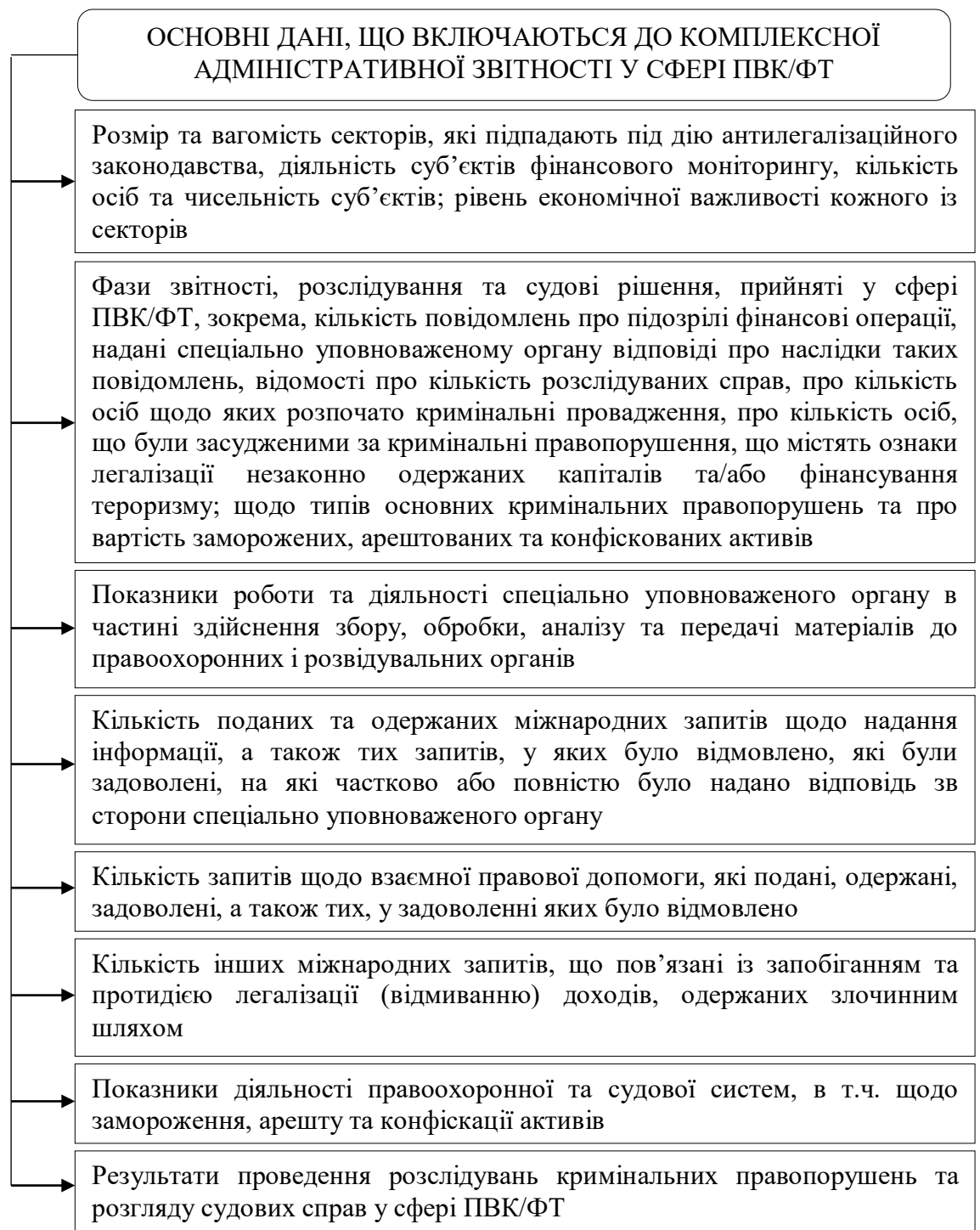

Рис. 1.2. Основні дані, що включаються до комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ

Джерело: сформовано автором за даними [2; 3; 4]

Таким чином, проведені дослідження теоретичних аспектів комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дають підстави стверджувати про її вагомість та необхідність формування з метою підвищення ефективності боротьби із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом. Встановлено, що наукові підходи до досліджень комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ є достатньо обмеженими, а визначення її сутності окреслюється формуванням комплексу спеціальних показників, що відображають діяльність Державної служби фінансового моніторингу України, державних регуляторів, правоохоронних та судових органів у сфері боротьби із відмиванням злочинно одержаних капіталів.

1.2. Нормативно-правова база щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ

Існуючі виклики сучасності та стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій призводять до інтенсифікації процесів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, провокують виникнення нових схем, методів та способів вчинення протиправних діянь та обумовлюють необхідність систематичного оновлення інструментів та механізмів здійснення такої протиправної діяльності. Очевидно, що система протидії даному деструктивному явищу повинна бути ефективною та відповідати не лише встановленим національним нормам, а й міжнародним стандартам та нормативам. Зважаючи на зазначене актуалізується потреба в дослідженні існуючої нормативно-правової бази як щодо запобігання та

протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, в цілому, так і щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, зокрема.

Як уже зазначалося, Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [2] визначає комплексну адміністративну звітність у сфері ПВК/ФТ як джерело інформації, необхідної для проведення національної оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму, а також регламентує її формування та подання з метою моніторингу ефективності функціонування системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Зазначений закон чітко вказує, що комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ формується та подається суб'єктами державного фінансового моніторингу, правоохоронними і судовими органами та відображає стан їх діяльності у сфері запобігання, попередження та протидії легалізації (відмиванню) коштів, майна та інших активів, які набуті у неправомірний спосіб. При цьому, наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Переліку показників комплексної адміністративної звітності» [5] визначено, за якими критеріями формується комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ.

Крім того, суб'єкти державного фінансового моніторингу керуються також і іншими нормативно-правовими актами у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Зокрема, необхідно відзначити в даному контексті вагомість такого документу як Наказ Міністерства фінансів України «Деякі питання формування адміністративної звітності Міністерством фінансів України як суб'єктом державного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового

знищення» [6], відповідно до якого затверджено форми звітності та Інструкцію щодо заповнення й подання такої адміністративної звітності.

Своєю чергою, Міністерство юстиції України при формуванні та поданні комплексної адміністративної звітності керується нормами Наказу Міністерства юстиції України «Деякі питання формування адміністративної звітності Міністерством юстиції України як суб'єктом державного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [7], в якому також затверджено форми адміністративної звітності та Інструкцію щодо їх заповнення й подання.

Іншим нормативно-правовим актом у сфері ПВК/ФТ щодо врегулювання питань формування та подання комплексної адміністративної звітності є Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» [8], де визначено організаційно-правові механізми забезпечення збору, узагальнення та оприлюднення комплексної адміністративної звітності, а також затверджено уповноважені органи здійснювати таку діяльність.

Що стосується діяльності Національного Банку України як суб'єкта державного фінансового моніторингу, то в питаннях запобігання й протидії легалізації злочинно одержаних коштів, майна та активів його позиція є достатньо ґрунтовною та чітко вираженою. Зокрема, нормативно-правова база свідчить, що у банківській сфері існує низка актів, що регулюють зазначену проблематику. Серед найбільш вагомих необхідно виокремити Постанову Правління Національного Банку України «Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу» [9], де передбачено організаційно-правові механізми запобігання фактів використання

банківських установ з метою проведення легалізації (відмивання) доходів, що одержані у протиправний злочинний спосіб. Крім того, в зазначеному Положенні передбачено встановлення загальних вимог, які висуває Національний Банк України до установ в частині виконання вимог норм законодавства з питань фінансового моніторингу, зокрема до:

- страховиків, перестраховиків, страхових та перестрахових брокерів;
- ломбардів;
- кредитних спілок;
- інших фінансових установ та платіжних організацій;
- операторів поштового зв'язку;
- установ, що надають послуги з переказу коштів та валютних операцій.

Досліджуючи вагомість законодавчого та нормативно-правового регулювання Національним Банком України проблем забезпечення антилегалізаційної діяльності установами Ю. Хрустальова [10, с. 789] стверджує, що саме цей державний регулятор забезпечує ефективність функціонування механізму адміністративно-правового регулювання банківської сфери, визначаючи в тому числі й основний інструментарій атилегалізаційної боротьби.

Схожа позиція дотримується у працях М. Бліхар, Л. Савченко, І. Комарницької та М. Вінчук [11; 12, с. 119], в яких вказано, що поряд із загальними аспектами регулювання процесів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних у неправомірний спосіб, вагоме значення надається організації й функціонуванню внутрішньобанківської системи управління ризиками відмивання коштів та фінансування тероризму, що істотно підсилює систему протидії легалізаційним проявам.

Окремо варто звернути увагу на те, що в період запровадження спеціального правового режиму воєнного стану в Україні у 2022 р. окремі регулятори доповнили нормативно-правове забезпечення запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, активів та майна, одержаних

злочинним шляхом, спеціальними актами, що регулюють особливості дотримання та виконання вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу в період дії воєнного стану. Зокрема, такі акти прийнято Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України, а саме: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу протягом дії воєнного стану» [13] та Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку «Про особливості верифікації юридичних осіб протягом дії воєнного стану» [14], в яких уточнено та розширено заходи належної перевірки для клієнтів, ділові відносини із якими становлять низький рівень ризику, а також щодо процедури ідентифікації клієнтів.

Схожими нормативно-правовими актами доповнено законодавство Національного Банку України, що регулює особливості та організаційно-правові засади здійснення заходів запобігання та протидії відмиванню злочинно одержаних коштів, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Зокрема, варто відмітити Постанову Правління Національного Банку України «Про особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу, валютного регулювання, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) протягом дії воєнного стану» [15], де посилено механізми перевірки фінансових операцій, що здійснюються через відповідні установи, а також удосконалено процедуру виявлення підозрілих фінансових операцій, які проводяться клієнтами. Крім того, даним нормативно-правовим актом доповнено основні заходи впливу на СПФМ за порушення ними вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу.

Необхідно визнати, що попри достатньо обмежений теоретико-прикладний розгляд проблем формування та подання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, її нормативно-правове і

законодавче забезпечення є досить розвинутим та різностороннім. Більше того, окремі державні регулятори у сфері фінансового моніторингу приймають власні нормативно-правові акти, що поширюють свою дію на суб'єкти первинного фінансового моніторингу, які перебувають у їх підпорядкуванні, що дозволяє ефективно здійснювати ними антилегалізаційну діяльність, контролювати їх та при потребі вчасно вживати заходи впливу за порушення чинного національного законодавства.

Отже, проведені дослідження нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дозволяють констатувати її вагомість та багатогранність, яка передбачає здійснення ефективної боротьби із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Висновки до розділу 1

1. На основі одержаних результатів проведеного дослідження наукових підходів до визначення теоретичних аспектів комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ можна стверджувати, що рішення про необхідність формування комплексної адміністративної звітності є важливим кроком у системі підвищення ефективності функціонування системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

2. Встановлено, що комплексну адміністративну звітність у сфері ПВК/ФТ формують суб'єкти державного фінансового моніторингу, правоохоронні та судові органи, а її оприлюднення здійснюється спеціально уповноваженим органом – Державною службою фінансового моніторингу України щорічно до 31 січня року наступного за звітним.

3. Виявлено, що теоретичні аспекти дослідження комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ розглядаються в контексті

запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, а як окремий науковий напрямок починає своє формування у 2021 році.

4. Проведений економіко-правовий аналіз чинної нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дає підстави констатувати наявність базового Закону України у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, а також низки нормативно-правових актів, прийнятих Міністерством фінансів України, Національним Банком України, Міністерством юстиції України, Міністерством цифрової трансформації України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України.

5. Встановлено наявність затвердженого Кабінетом міністрів України Порядку формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, відповідно до якого визначено перелік показників, за яким формується та оприлюднюється комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ КОМПЛЕКСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПВК/ФТ

2.1. Аналіз стану та динаміки зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ

Посилення процесів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму, сепаратизму та розповсюдження зброї масового знищення обумовлюють необхідність активізації діяльності спеціалізованих органів щодо запобігання та протидії даному деструктивному явищу, тому, вкрай важливим виявляється вчасне виявлення та попередження вчинення протиправних діянь у зазначеній сфері. Однак, відслідкувати певні зміни у діяльності спеціально уповноважених органів та забезпечити ефективність їх діяльності неможливо без проведення аналізу показників їх діяльності та параметрів їх зміни щодо боротьби з проявами легалізації.

Очевидно, що ключову роль у системі запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, відіграють суб'єкти державного фінансового моніторингу, тому аналіз показників їх антилегалізаційної діяльності, які систематизовано в Комплексній адміністративній звітності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, є надзвичайно важливим. Зазначимо, що аналітичні дослідження показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ щодо формування та оприлюднення ними комплексної адміністративної звітності будуть проведені нами за період 2021–2023 рр., оскільки саме в ці роки складалася та подавалася така звітність. На рис. 2.1 вважаємо за

доцільне відобразити стан та динаміку зміни основних показників діяльності Державної служби фінансового моніторингу України у сфері ПВК/ФТ, зокрема, щодо кількості суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які перебувають на обліку, щодо кількості взятої на облік Державною службою фінансового моніторингу України інформації про фінансові операції, які підлягають фінансовому моніторингу, щодо кількості отриманих повідомлень про підозрілу діяльність та про заморожені або розморожені активи, щодо кількості осіб щодо фінансових операцій яких прийнято рішення та доручення Державною службою фінансового моніторингу України про зупинення фінансових операцій.

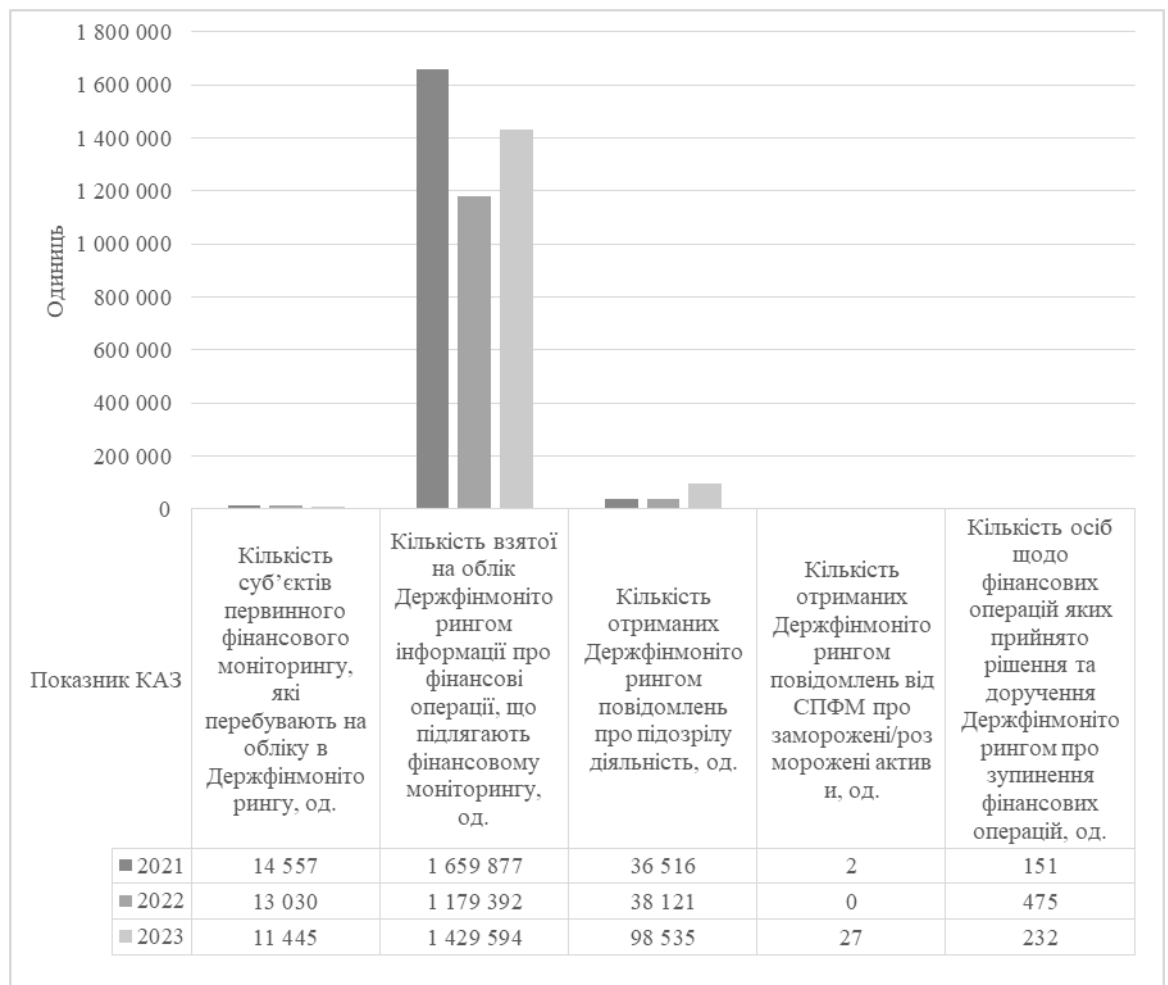

Рис. 2.1. Стан та динаміка зміни основних показників діяльності Державної служби фінансового моніторингу України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр., одиниць

Джерело: сформовано автором за даними: [16, с. 1–7; 17, с. 1–6; 18, с. 1–4]

Результати проведених досліджень дозволили встановити, що в аналізованому періоді кількість суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які перебувають на обліку у Державній службі фінансового моніторингу України, має тенденцію до зниження. Встановлено, що у 2021 р. кількість таких суб'єктів становила 14557 од., у 2022 р. зменшилася на 1527 од. до 13030 суб'єктів, а в 2023 р. ще на 1585 од. порівняно із 2022 р. та станом на кінець 2023 року становить 11445 суб'єктів. Така ситуація першочергово обумовлена воєнними чинниками та суспільно-політичною й соціально-економічною кризою в країні. Очевидно, що повномасштабна війна спричинила обмеження доступу української сторони до значних територій країни, які тимчасово перебувають під окупацією, діяльність суб'єктів фінансового моніторингу на яких не може бути проконтрольованою та відслідкованою. Крім того, значна частка суб'єктів господарювання припинили свою діяльність.

Однак, про посилення процесів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, свідчить періодичне зростання кількості взятої на облік Державною службою фінансового моніторингу України інформації про фінансові операції, які підлягають фінансовому моніторингу. Зазначимо, що кількість таких операцій зменшилася у 2022 р. порівняно із 2021 р. із 1659877 од. до 1179392 од. Проте, показники 2023 р. доводять різке зростання кількості фінансових операцій, що потребують фінансового моніторингу, до 1429594 од. (темп зміни становить +21,21 % у 2023 р. порівняно із 2022 р.).

Водночас, у 2023 р. спостерігається різке зростання кількості отриманих Державною службою фінансового моніторингу України повідомлень про підозрілу діяльність, яка досягнула позначки у 98535 випадків (у 2021 р. – 36516 од., у 2022 р. 38121 од.). Аналогічні тенденції спостерігаються й щодо кількості отриманих від СПФМ повідомлень про

заморожені активи, число яких у 2021 р. становило 2 випадки, у 2022 р. зафіксованих таких фактів не було, а в 2023 р. їх кількість збільшилася до 27 випадків.

Натомість, неоднозначна ситуація відмічається щодо кількості осіб щодо фінансових операцій яких прийнято рішення та доручення Державної служби фінансового моніторингу України про зупинення відповідних фінансових операцій. В аналізованому періоді було зафіксовано 151 такий випадок у 2021 р., 475 випадків у 2022 р. та 232 випадки у 2023 р.

Оцінюючи ефективність діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу щодо запобігання і протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на підставі аналізу зазначених показників можна стверджувати, що попри доволі вагоме скорочення кількості суб'єктів первинного фінансового моніторингу, кількість виявлених фактів здійснення підозрілої діяльності, пов'язаної із легалізаційними проявами, вагомо зростає.

Наступним етапом емпіричних досліджень вважаємо за доцільне виокремити проведення аналізу сум коштів, що виявлені в процесі здійснення спеціальних антилегалізаційних заходів суб'єктами державного фінансового моніторингу. Зокрема, їх стан та динаміка зміни за період з 2021 р. по 2023 р. систематизовані на рис. 2.2. При цьому зазначимо, що в даному аспекті щодо виявлених сум коштів, які фігурують у взятій на облік Державною службою фінансового моніторингу України інформації про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу, спостерігається позитивна низхідна динаміка, що доводиться зменшенням таких сум із 4119433 млн. грн. у 2021 р. до 3599056 млн. грн. у 2022 р. та до 393564, 20 млн. грн. у 2023 р.

Кардинальною протилежністю характеризуються тенденції щодо сум зупинених фінансових операцій, які впродовж усього аналізованого періоду зростають: у 2021 р. 37,92 млн. грн., у 2022 р. 92,60 млн. грн. та у 2023 р. 92,91 млн. грн. Водночас, істотне збільшення спостерігається й щодо сум залишку коштів на рахунках, за якими зупинено видаткові операції із 311,28

млн. грн. у 2021 р. до 7595,70 млн. грн. у 2022 р. та незначне зменшення в умовах 2023 р. до 3979,54 млн. грн.

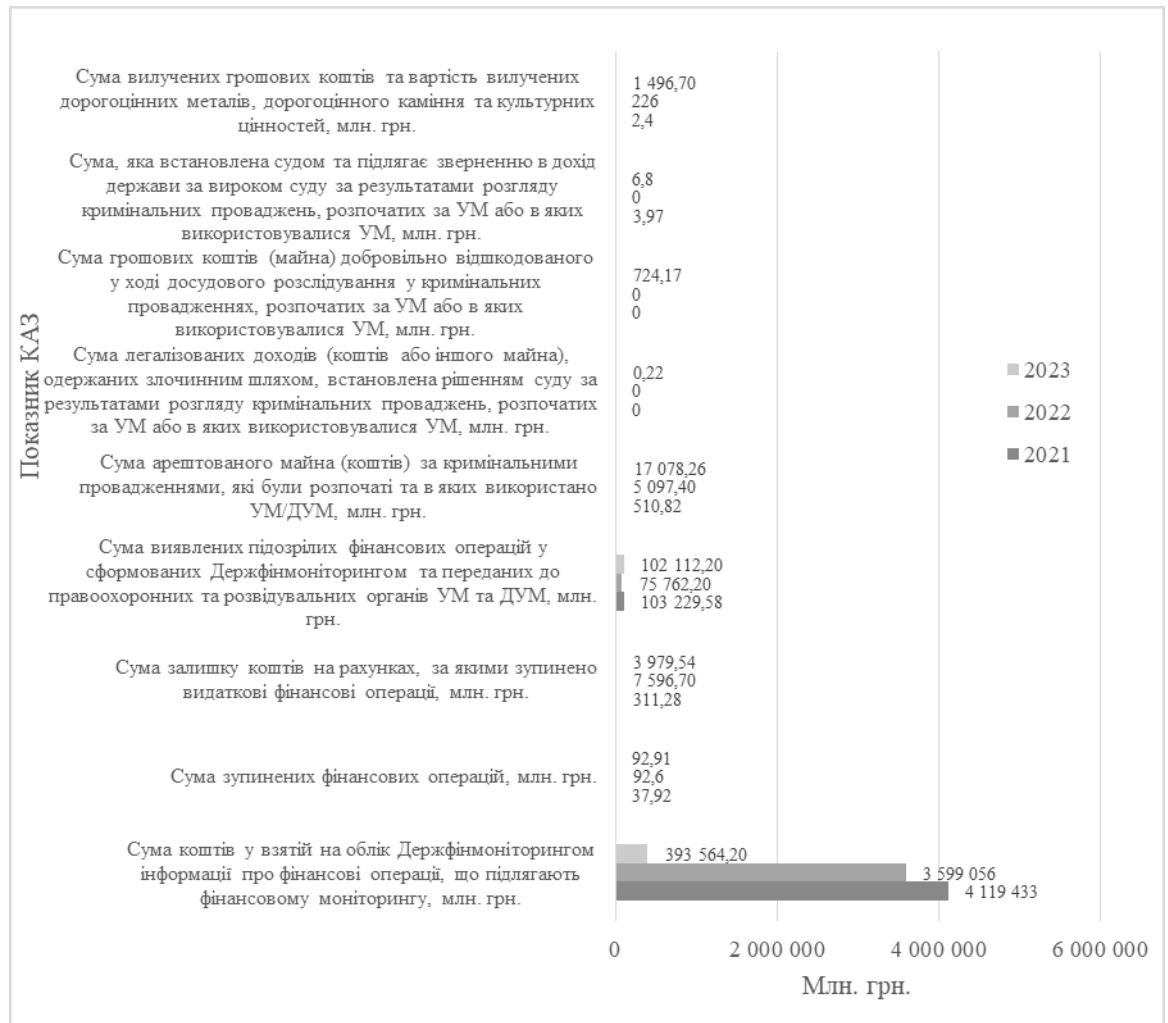

Рис. 2.2. Стан та динаміка зміни сум коштів, що виявлені в процесі здійснення спеціальних заходів, спрямованих на запобігання та протидію суб'єктами державного фінансового моніторингу легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, у 2021–2023 рр., млн. грн.

Джерело: сформовано автором за даними: [16; 17; 18]

Також порівняно незначні коливання зафіксовані й щодо сум виявлених підозрілих фінансових операцій у сформованих Державною службою фінансового моніторингу України та направлених правоохоронним і розвідувальним органам узагальнених та додатково узагальнених матеріалів,

які перебувають у межах 75762,20 млн. грн. у 2022 р., 102112,20 млн. грн. у 2023 р. та 103229,58 млн. грн. у 2021 р.

Що стосується динаміки зміни суми арештованого майна та коштів, за якими були відкриті кримінальні провадження, то вона також є позитивною до зростання. Зокрема, у 2021 р. таких активів було арештовано на 510,82 млн. грн., у 2022 р. на 5097,40 млн. грн., а у 2023 р. на 17078,26 млн. грн. Відповідно, зростаючий тренд відмічається у 2023 р. й щодо сум легалізованих доходів, що встановлені в судовому порядку за результатами розгляду кримінальних проваджень, а також сум грошових коштів, які були добровільно відшкодовані в ході досудового розслідування у кримінальних провадженнях.

Окремо необхідно звернути увагу на показники сумарних обсягів зарахування в дохід держави доходів, які в судовому порядку встановлено сплатити, а саме 3,97 млн. грн. у 2021 р. та 6,8 млн. грн. у 2023 р., а також акцентувати увагу на суму вилучених грошових коштів та на вартість вилучених дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та культурних цінностей, вартість яких істотно зросла із 2,4 млн. грн. у 2021 р. до 226,0 млн. грн. у 2022 р. та до 1496,70 млн. грн. у 2023 р.

Не менш важливими залишають дослідження показників, що характеризують тенденції виявлення порушень законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, щодо міжвідомчої співпраці та щодо взаємодії Державної служби фінансового моніторингу України із Підрозділами фінансових розвідок іноземних держав, щодо кількості отриманих Держфінмоніторингом відповідей від іноземних Підрозділів фінансових розвідок (рис. 2.3).

Проаналізовані дані комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ доводять, що в Україні поступово знижується кількість виявлених Державною службою фінансового моніторингу фактів, які засвідчують порушення СПФМ вимог антилегалізаційного законодавства держави,

інформація за якими направлена суб'єктам державного фінансового моніторингу. Зокрема, у 2021 р. кількість порушень законодавства у сфері ПВК/ФТ становила 137 випадків, у 2022 р. зменшилася до 71 порушення, а у 2023 р. – до 17 порушень за рік, що, безумовно, є позитивним явищем.

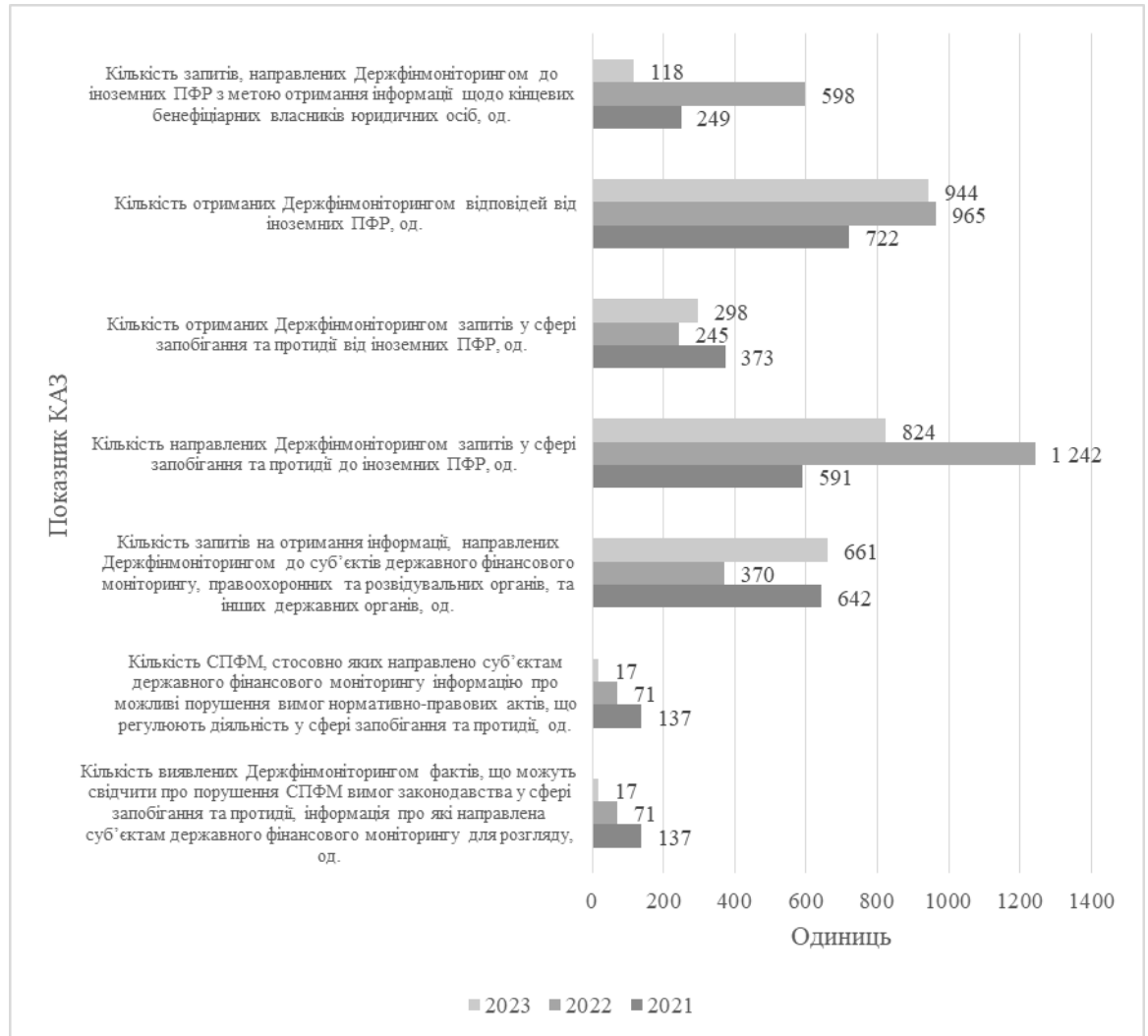

Рис. 2.3. Стан та динаміка зміни кількості виявлених порушень законодавства у сфері ПВК/ФТ, щодо взаємодії Держфінмоніторингу із Підрозділами фінансових розвідок іноземних держав та щодо кількості отриманих ним відповідей від іноземних Підрозділів фінансових розвідок у 2021–2023 рр., одиниць

Джерело: сформовано автором за даними: [16; 17; 18]

Відповідно, аналогічні показники зафіксовано й щодо кількості СПФМ, відносно яких направлено суб'єктам державного фінансового моніторингу інформацію про факти можливого порушення вимог чинного антилегалізаційного законодавства. Тобто, за усіма без винятку виявленими фактами передано інформацію до відповідних державних регуляторів.

Проведені дослідження кількості запитів на отримання інформації щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, що надійшли до Державної служби фінансового моніторингу України, та тих, які направлені Держфінмоніторингом до суб'єктів державного фінансового моніторингу й іноземних підрозділів фінансових розвідок також не мають стійкої тенденції та найбільша їх кількість зафіксована у 2022 р. Така ситуація засвідчує тісну взаємодію вітчизняного підрозділу фінансової розвідки із її підрозділами в інших країнах світу.

Таким чином, проведений аналіз стану та динаміки зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ дозволяє зробити висновок про активізацію реалізації суб'єктами державного фінансового моніторингу основних заходів щодо запобігання та протидії легалізації злочинно одержаних коштів, майна та активів, а також одержані результати доводять вагомість антилегалізаційної діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу та підвищення її ефективності в період 2021–2023 рр.

2.2. Оцінка показників діяльності правоохоронних органів та судової системи у сфері ПВК/ФТ

На сучасному етапі не менш вагомим значення поряд із діяльністю Державної служби фінансового моніторингу України та суб'єктів державного фінансового моніторингу набуває діяльність правоохоронних органів та

судової системи України щодо забезпечення ефективної діяльності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Очевидно, що в даному контексті актуалізується потреба в емпіричних дослідженнях основних результативних показників такої діяльності, що пропонуємо здійснити шляхом проведення аналізу параметрів антилегалізаційної боротьби окремо правоохоронних органів та параметрів діяльності судової системи в зазначеному керунку. На рис. 2.4 узагальнимо найбільш важливі показники діяльності правоохоронних органів України у сфері ПВК/ФТ за період з 2021 р. по 2023 р.

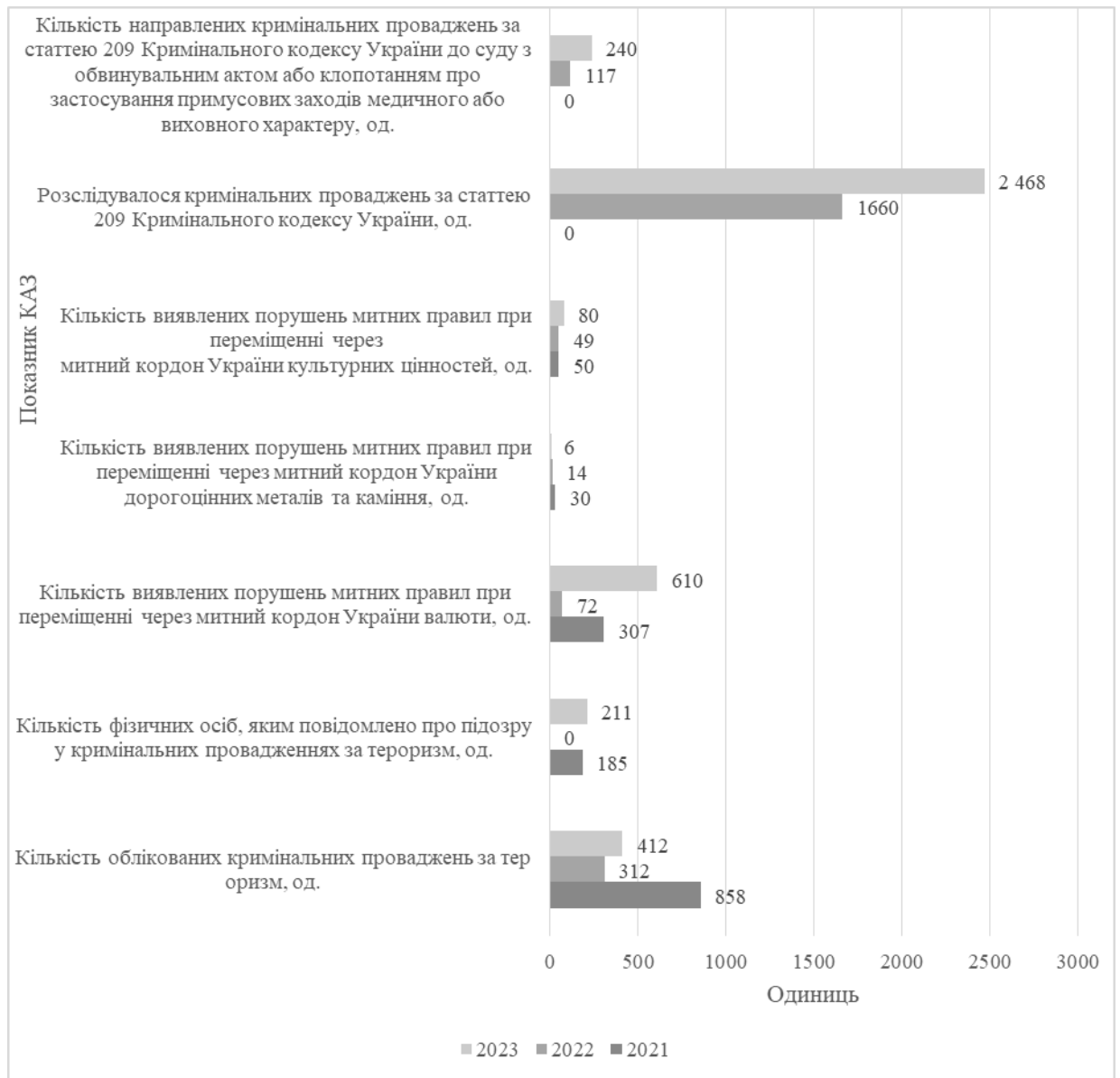

Рис. 2.4. Стан та динаміка зміни показників діяльності правоохоронних органів України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр.

Джерело: сформовано автором за даними: [16; 17; 18]

Водночас, зазначимо, що кількість кримінальних проваджень, які опрацьовувалися правоохоронними органами України та пов'язані із запобіганням та протидією легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, мають тенденцію до суттєвого зростання. Зокрема, відповідно до даних комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ за 2021 р. таких кримінальних проваджень зафіксовано не було, а у 2022 р. їх кількість становила 1660 випадків та різко збільшилася у 2023 р. на 800 проваджень до 2468 випадків (темп зміни становить +48,67 %). Аналогічні тенденції в аналізованому періоді спостерігаються й щодо кількості направлених кримінальних проваджень до суду з обвинувальним актом чи з клопотанням про застосування примусових засобів медичного та/або виховного характеру. Так, у 2021 р. такі провадження були відсутні, у 2022 р. їх кількість становила 117 фактів, а в 2023 р. збільшилася до 240 проваджень.

Активна діяльність вітчизняних правоохоронних органів спостерігається й щодо кримінальних проваджень, пов'язаних із тероризмом. У 2021 р. кількість таких проваджень, що була облікована, складала 858 справ, у 2022 р. істотно знизилася до 312 проваджень, а у 2023 р. знову збільшилася до 412 проваджень. Однак, на фоні відносного зниження кількості кримінальних проваджень за тероризму відмічається зростання кількості фізичних осіб, що одержали підозру у кримінальних провадженнях за такий вид злочинної діяльності.

Окремо варто виокремити показники діяльності правоохоронних органів щодо виявлення порушень митних правил переміщення через митний кордон України валютних цінностей, дорогоцінних металів та каміння, а також культурних цінностей. Проведені дослідження в зазначеному керунку дозволили встановити, що кількість таких порушень є достатньо значною та

особливо збільшилася у 2023 р. Зокрема, у 2021 р. виявлено 307 порушень митних правил щодо переміщення валюти та валютних цінностей через митний кордон України, у 2022 р. їх кількість дещо знизилася до 72 встановлених фактів, проте, у 2023 р. істотно збільшилася до 610 порушень.

Схожою є ситуація й щодо виявлення порушень митних правил при переміщенні через митний кордон культурних цінностей, кількість яких у 2021 р. становила 50 порушень, у 2022 р. – 49 порушень та у 2023 р. – 80 порушень.

Водночас, щодо кількості виявлених порушень митних правил при переміщенні через митний кордон України дорогоцінних металів та каміння відмічається позитивна спадна динаміка, адже, у кількість таких порушень зменшилася із 30 встановлених фактів у 2021 р. до 14 випадків у 2022 р. та 6 випадків у 2023 р.

Діяльність судової системи у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр. характеризується нестабільними трендами та неоднозначно говорить про стан та динаміку зміни основних показників. На рис. 2.5 систематизуємо стан та динаміку зміни показників діяльності судової системи України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр.

На підставі результатів проведеного дослідження з'ясовано, що в Україні впродовж аналізованого періоду зростає кількість кримінальних проваджень, відкритих за фактами порушень статей 209, 209-1, 152-5, 306, 439 та 440 Кримінального кодексу, що надійшли до суду, із 225 проваджень у 2021 р. до 332 проваджень у 2023 р. При цьому, особливо стрімке зростання відмічається щодо проваджень саме за ст. 209 Кримінального кодексу України [19], що передбачає вчинення протиправних діянь, предметом яких є легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Зокрема, у 2021 р. було зафіксовано 38 таких кримінальних проваджень, у 2022 р. їх кількість вже становила 129 проваджень, а у 2023 р. збільшилася до 253 кримінальних проваджень.

Варто зауважити, що на фоні достатньо вагомого зростання кількості кримінальних правопорушень у сфері ПВК/ФТ, кількість розглянутих судами справ є порівняно не значною. Так, у 2021 р. розглянуто 128 кримінальних проваджень, у 2022 р. всього 88 кримінальних проваджень, а у 2023 р. – 156 кримінальних проваджень. При цьому, кількість вироків за статтею 209 Кримінального кодексу України «Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» становить всього по 13 вироків у 2021 р. та 2023 р. та 9 вироків у 2022 р.

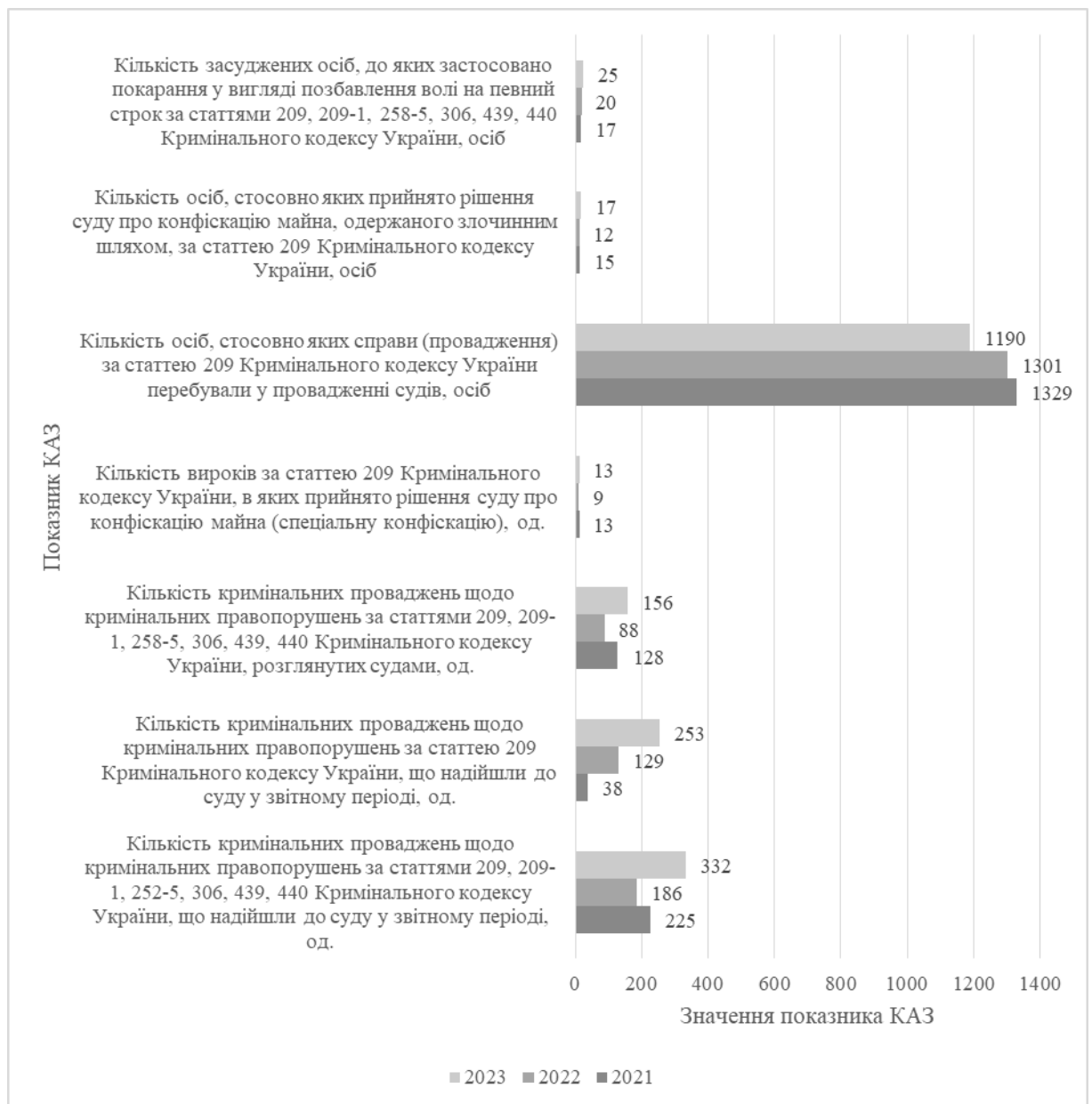

Рис. 2.4. Стан та динаміка зміни показників діяльності судової системи України у сфері ПВК/ФТ у 2021–2023 рр.

Джерело: сформовано автором за даними: [16; 17; 18]

Окремим блоком вважаємо за доцільне проаналізувати показники діяльності судової системи України щодо кількості осіб, які виявляються суб'єктами кримінальних проваджень у сфері запобігання та протидії легалізації злочинно одержаних коштів, майна та інших активів. Аналітичні дослідження в даному напрямку доводять, що у 2021 р. було зафіксовано найбільшу кількість осіб, відносно яких відкрито та передано до суду справи (провадження) за вчинені злочинні діяння, пов'язані із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, а саме 1329 осіб. У 2022 р. значення даного показника комплексної адміністративної звітності зменшилося до 1301 особи, а у 2023 р. спостерігалось ще більше зниження кількості таких осіб до 1190. Однак, якщо проаналізувати показники щодо кількості осіб, відносно яких прийнято рішення суду щодо засудження та щодо яких застосовано покарання у вигляді позбавлення волі, то кількість таких осіб є достатньо невеликою, зокрема, у 2021 р. 17 осіб, у 2022 р. 20 осіб та у 2023 р. 25 осіб. Водночас, порівняно мізерною є й кількість осіб щодо яких рішенням суду винесено зобов'язання про конфіскацію майна, набутого у протиправний спосіб, а саме, у 2021 р. зафіксовано 15 таких випадків, у 2022 р. 12 випадків, а у 2023 р. 17 випадків.

Очевидно, що значення проаналізованих показників судової системи у сфері ПВК/ФТ свідчать про недостатній рівень ефективності діяльності судів щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, оскільки кількість винесених вироків та кількість засуджених осіб є надзвичайно низькою порівняно із виявленою кількістю вчинених правопорушень.

Більше того, дослідження основних тенденцій щодо стану та динаміки зміни суми конфіскованого майна за результатами розгляду кримінальних

проваджень у справах, пов'язаних із легалізацією злочинно одержаного майна та суми легалізованих доходів, що встановлена рішенням суду в Україні у 2021–2023 рр. (рис. 2.5) дозволили виявити, що в країні у 2023 р. критично зросла сума конфіскованого майна, яке виявлене в результаті розгляду кримінальних проваджень у справах, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, значення якої досягнуло позначки у 6637075, 00 грн. Зауважимо, що у 2021 р. та в 2022 р. даний показник був значно нижчим і зафіксований на рівні 710163,00 грн. та 145791,00 грн. відповідно.

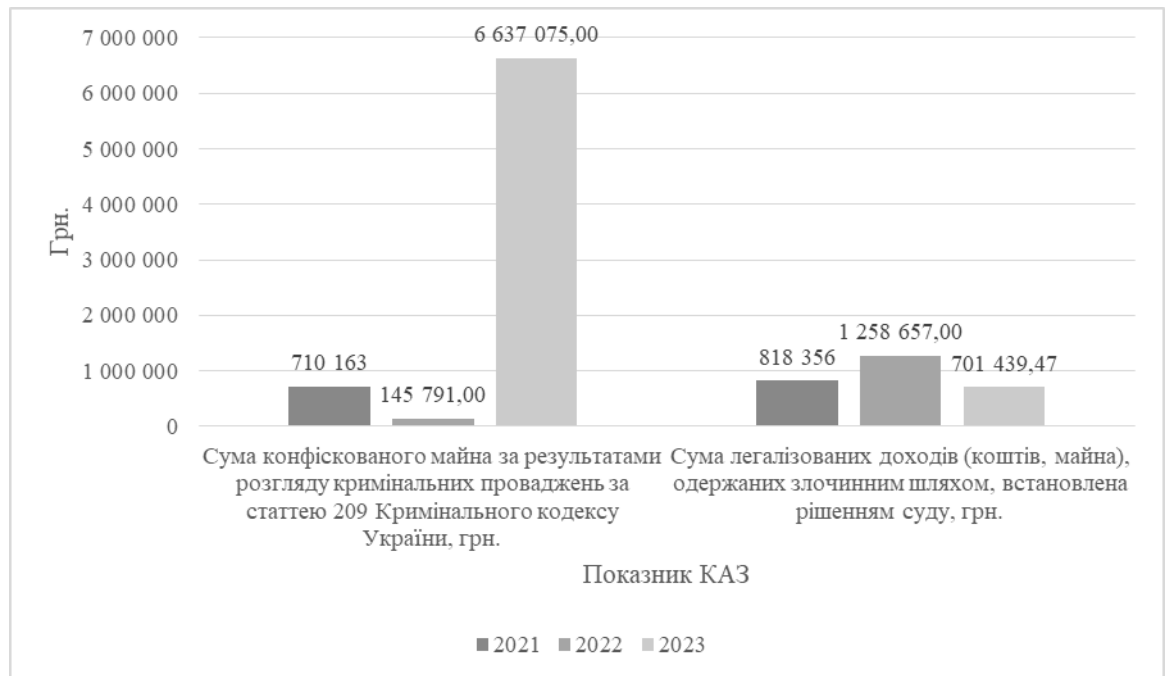

Рис. 2.5. Стан та динаміка зміни суми конфіскованого майна за результатами розгляду кримінальних проваджень у справах, пов'язаних із легалізацією злочинно одержаного майна та суми легалізованих доходів, що встановлена рішенням суду в Україні у 2021–2023 рр., грн.

Джерело: сформовано автором за даними: [16; 17; 18]

Що стосується аналізу сум легалізованих доходів (коштів та майна), одержаних злочинним шляхом, що встановлені рішенням суду, то тут спостерігається дещо інша ситуація. Зокрема, у 2021 р. обсяги таких доходів

становили 818356,00 грн. Проте, вже у 2022 р. вони збільшилися до 1258657,00 грн. та знизилися у 2023 р. до 701439,47 грн., що, в деякій мірі, є достатньо негативним явищем, оскільки на фоні різкого та вагомого зростання сум конфіскованого майна, суми легалізованих доходів, що встановлені рішенням суду, мають тенденцію до зниження.

Отже, підсумовуючи результати проведеного дослідження показників діяльності правоохоронних органів та судової системи у сфері ПВК/ФТ можна стверджувати, що в даному напрямку відмічається неоднозначна ситуація, яка пов'язана із тим, що правоохоронні органи більш активно здійснюють заходи із виявлення, запобігання та протидії злочинним діям, пов'язаним із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, а судова система у даному плані є достатньо пасивною.

Висновки до розділу 2

1. Результати проведеного аналізу комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дозволяють виявити, що її показники формуються, узагальнюються та оприлюднюються в розрізі суб'єктів фінансового моніторингу, зокрема, суб'єктів державного фінансового моніторингу, правоохоронних органів та судової системи.

2. Встановлено вагомість діяльності Державної служби фінансового моніторингу України як спеціально уповноваженого органу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, на якого покладено зобов'язання здійснювати узагальнення показників комплексної адміністративної звітності та її оприлюднення.

3. Доведено, що суб'єкти державного фінансового моніторингу здійснюють активну антилегалізаційну діяльність в Україні, а показники її ефективності доводяться зростаючими трендами. З'ясовано, що

правоохоронні органи є більш активними щодо виявлення, розслідування та протидії злочинним діям, пов'язаним із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, ніж судові органи. Обґрунтовано необхідність посилення ефективності діяльності судової системи у сфері ПВК/ФТ.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЛЕКСНОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ ПВК/ФТ

3.1. Стратегічні пріоритети вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ

Сучасний стан розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, характеризується її достатньою ефективністю та спроможністю здійснювати комплекс заходів, необхідних для забезпечення протидії даному небезпечному соціально-економічному явищу, що доводиться здатністю суб'єктів фінансового моніторингу вчасно виявляти ризики та запобігати проявам відмивання нелегальних капіталів та протиправно одержаного майна. Однак, на даному етапі існує значна кількість вагомих дестабілізуючих чинників, негативна дія яких призводить до розбалансування механізмів антилегалізаційної боротьби, тому, постійний моніторинг та ведення спостережень за показниками діяльності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, є важливим завданням як на національному рівні, так і на міжнародному. Зважаючи на те, що методи, схеми та способи здійснення протиправних діянь, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, постійно видозмінюються, удосконалюються та набувають нових форм, процеси боротьби із даним деструктивним явищем також повинні систематично оновлюватися на удосконалюватися.

Одним із перспективних напрямків удосконалення національної системи фінансового моніторингу та стратегічним вектором її розвитку є вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, яка, на даний час, відіграє важливу роль щодо моніторингу процесів і явищ, що

відбуваються у державі та суспільстві. Однак, окреслення пріоритетних напрямків удосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ не можна здійснювати відокремлено від всієї системи антилегалізаційної боротьби, тому, вважаємо за необхідне основні стратегічні вектори розглядати в контексті удосконалення національної системи фінансового моніторингу України. Першочергово, необхідно звернути увагу на необхідність удосконалення чинного національного законодавства у сфері запобігання та протидії протиправній діяльності, пов'язаній із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом. Варто визнати, що окремі прогалини досі існують, внаслідок чого формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ не охоплює повного спектру показників, значення яких істотно могло б доповнити реальний стан антилегалізаційної діяльності в країні. Зокрема, на рис. 3.1 пропонуємо систематизувати найбільш вагомні заходи щодо удосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

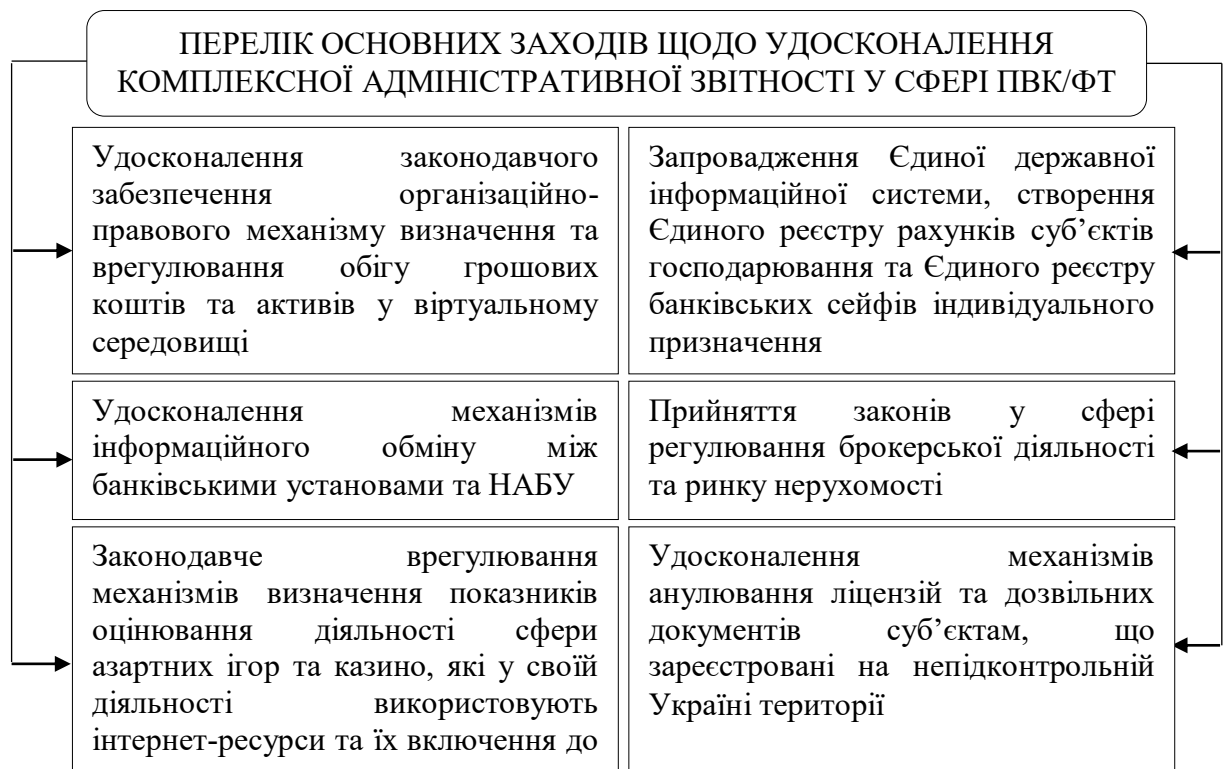

Рис. 3.1. Основні заходи щодо удосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ

Джерело: складено автором за даними: [20]

При цьому зазначимо, що існуюча форма комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ не охоплює показників, які характеризують стан функціонування сфери обігу грошових коштів та активів у віртуальному середовищі, використання якого в злочинних цілях істотно актуалізувалося під впливом викликів і небезпек сучасності, а саме пандемії COVID-19 та війни росії проти України, за час яких запроваджено значні обмежувальні заходи та відбулася активізація здійснення розрахунків в онлайн-середовищі. Очевидно, що удосконалення законодавчого забезпечення організаційно-правового механізму визначення та врегулювання обігу грошових коштів та активів у віртуальному середовищі створить умови для більш точного виявлення злочинних протиправних діянь та забезпечення показників ефективності антилегалізаційної боротьби суб'єктами фінансового моніторингу, правоохоронними та судовими органами.

Ми вважаємо, що цілком обґрунтованим і доцільним виявляється розроблення та прийняття Закону України «Про віртуальні активи», в якому необхідно визначити основні показники, що характеризують стан функціонування грошових коштів та активів у віртуальному середовищі, які в подальшому систематизовувалися б у комплексній адміністративній звітності. Зазначимо, що проєкт такого закону уже зареєстрований та існує, проте, його розгляд і прийняття досі не здійснено. Водночас, істотно посилює б нормативно-правове регулювання організаційних умов формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та й систему запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, в цілому кодифікація кіберправа, внаслідок чого одержаться можливості посилення принципів регулювання відносин у віртуальному середовищі та основні аспекти здійснення фінансових операцій з його використанням.

Крім того, не менш важливим вектором удосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ у стратегічній перспективі може стати запровадження Єдиної державної інформаційної системи, створення Єдиного реєстру рахунків суб'єктів господарювання та Єдиного реєстру банківських сейфів індивідуального призначення, що дозволить швидко та оперативно опрацьовувати вхідну інформацію, вчасно її передавати уповноваженим органам та на її підставі приймати відповідні управлінські рішення. Більше того, важливим кроком в даному контексті виявиться удосконалення механізмів інформаційного обміну між банківськими установами та Національним антикорупційним бюро України, які на даний момент є надто слабкими, внаслідок чого певні неузгодженості щодо відображення звітних показників спричинює недостовірність відображення реальних даних та існуючого стану протидії легалізаційним проявам. Уніфікована система інформаційного обміну, на нашу думку, спроможна стати ефективним інструментом посилення прозорості та забезпечення відкритого доступу кожному із суб'єктів фінансового моніторингу до спеціалізованої інформаційної бази даних про осіб та фінансові операції, що ними здійснюються.

Схожі проблеми інформаційного обміну спостерігаються й при взаємодії Державної служби фінансового моніторингу України із правоохоронними органами, що проявляються у недосконалості механізму забезпечення автоматизованого обміну необхідною інформацією. Очевидно, що створення спеціальної системи обміну інформацією, доступ до якої буде відкритий для правоохоронних органів дозволить їм одержати доступ до електронних кабінетів системи державного фінансового моніторингу, що створюються Державною службою фінансового моніторингу України.

Окрема варто відзначити, що в умовах сьогодення значні проблеми спостерігаються у взаємодії суб'єктів фінансового моніторингу, Державної служби фінансового моніторингу України та підрозділів кіберполіції, адже встановлено, що способи, методи та схеми відмивання злочинно одержаних

активів дедалі частіше застосовують віртуальне середовище для реалізації протиправних діянь, а інформаційна система та автоматизовані бази даних щодо відстеження фінансових операцій на даний час достатньо обмежено узгоджені щодо використання спеціально уповноваженими суб'єктами.

Обмеженою є комплексна адміністративна звітність в частині формування показників звітності у сфері регулювання брокерської діяльності та ринку нерухомості, що також потребує прийняття відповідних законів та унормування даного питання. Крім того, законодавче врегулювання механізмів визначення показників оцінювання діяльності сфери азартних ігор та казино, які у своїй діяльності використовують інтернет-ресурси, та їх включення до комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ допоможуть посилити заходи впливу, спрямовані на запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Істотна проблема щодо формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ існує на територіях, які тимчасово неконтрольовані українською стороною, внаслідок їх окупації через збройний конфлікт між росією та Україною. В даному контексті виокремлюється така проблема, яка пов'язана із необхідністю удосконалення механізмів анулювання ліцензій та дозвільних документів суб'єктам, що зареєстровані на непідконтрольній Україні території, адже параметри їх діяльності не можуть бути оцінені через відсутність доступу до них.

Стає очевидним, що діяльність суб'єктів державного фінансового моніторингу, правоохоронних та судових органів у сфері ПВК/ФТ є надзвичайно важливою, а від її ефективності залежить стан виявлення та розкриття фінансових злочинів, пов'язаних із легалізацією неправомірно одержаних активів. Зважаючи на усі аспекти антилегалізаційної діяльності суб'єктів фінансового моніторингу, Я. Дропа, С. Тесля та М. Піхоцька [21, с. 40] та М. Кавалів, С. Єсімов, Ю. Назар, М. Гаврильців, Г. Лук'янова, А. Годяк та М. Бліхар [22] пропонують основні заходи щодо удосконалення національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню)

злочинно одержаних коштів, активів та інших цінностей скеровувати у трьох наступних напрямках із одночасним переглядом базових показників, що входять до комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, а саме:

1) здійснювати основні заходи щодо посилення ролі суспільства та щодо формування політичної волі в питаннях сприйняття легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, як суспільно-небезпечного явища, що потребує постійного й різностороннього моніторингу та контролю відповідних державних органів і структур, а також громадськості;

2) активізація діяльності правоохоронних та розвідувальних органів в частині виявлення злочинів, забезпечення їх діяльності на засадах чесності, прозорості, справедливості та об'єктивності;

3) підвищення ефективності діяльності та незалежності органів судової влади, а також їх спроможності забезпечити верховенство права.

Зазначені заходи в комплексі їх реалізації забезпечать додаткові умови для вирішення низки вагомих проблем та допоможуть підвищити показники ефективності антилегалізаційної боротьби.

Однак, існує ще одна проблема, яка криється у площині недосконалості підготовки окремими державними регуляторами у сфері ПВК/ФТ методичних матеріалів та рекомендацій для суб'єктів фінансового моніторингу, що здійснюють антилегалізаційні заходи та провадять свою діяльність на первинному рівні. Серед таких регуляторів достатньо високий рівень підготовки методичних матеріалів та рекомендацій забезпечено лише Національним Банком України, а інші суб'єкти є менш ефективні щодо такої діяльності. Зокрема, Міністерством фінансів України та Міністерством юстиції України такі методичні рекомендації щодо формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ підготовлені, однак, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку й Міністерством цифрової трансформації такі документи не розроблені,

відповідні питання не врегульовані та не затверджені, що потребує негайного вирішення окресленої проблеми.

Таким чином, проведені дослідження у сфері визначення стратегічних пріоритетів вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дають підстави констатувати, що в Україні сформовано основні показники, за якими узагальнюється та оприлюднюється комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ. Однак, встановлено, що її формування відбувається впродовж 2021–2023 рр. та на сучасному етапі така звітність потребує удосконалення та доповнення показниками, що характеризують здійснення фінансових операцій у віртуальному середовищі та кіберпросторі. Доведено необхідність прийняття Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку й Міністерством цифрової трансформації України відповідних нормативно-правових актів, що забезпечать регулювання основних аспектів формування ними комплексної адміністративної звітності як суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

3.2. Світовий досвід формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ

Прагнення України успішно інтегруватися до світового економічного простору та набути членства в міжнародних організаціях обумовлює необхідність виконання нею конкретно встановлених вимог та нормативів, одним із яких є забезпечення ефективної боротьби із корупцією та протидія легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Посилення глобальної нестабільності, геополітичні трансформації та виникнення нових викликів і загроз сучасності істотно ускладнюють механізми досягнення

бажаного та обумовлюють необхідність пошуку найбільш доцільних методів і способів протидії дестабілізуючим чинникам та можливостей адаптації позитивних міжнародних практик забезпечення стабільності та ефективності антилегалізаційної боротьби.

Очевидно, що використання світового досвіду в даних питаннях є обґрунтованим та доцільним, адже забезпечення максимального наближення фінансово-економічних відносин України із країнами Європи і світу є одним із пріоритетів подальшого соціально-економічного й суспільно-політичного її розвитку. Більше того, складність та багатокomпонентність процесів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, обумовлюють необхідність ведення боротьби із даним деструктивним явищем на міжнародному рівні, адже злочинні посягання у сфері ПВК/ФТ, як правило, використовують світову фінансово-економічну систему та кіберпростір, кордони між якими у розрізі країн світу, фактично, відсутні. Тому, і заходи антилегалізаційної боротьби в Україні мають бути максимально наближені до міжнародних стандартів та відповідати встановленим нормативам. Однак, необхідно зазначити, що літературні джерела, на підставі яких можна провести дослідження світового досвіду формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, є достатньо обмеженими, а в офіційних нормативних документах дана проблематика висвітлюється достатньо опосередковано в контексті формування заходів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних у протиправний спосіб.

Якщо провести узагальнення основних положень міжнародної співпраці у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, то можна виокремити декілька напрямів позитивного світового досвіду, адаптація якого в Україні дозволить посилити ефективність збору, обробки та передавання інформації, на підставі якої відбувається формування та оприлюднення комплексної адміністративної

звітності у сфері ПВК/ФТ, серед найбільш вагомих із яких виокремлюється необхідність:

1) імплементації міжнародних нормативно-правових актів, що регулюють питання запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, у вітчизняну систему законодавчого та нормативно-правового регулювання боротьби з узаконенням нелегальних капіталів та їх інфільтрації в офіційний сектор економіки;

2) розроблення та прийняття на національному рівні нормативно-правових актів, спрямованих на визначення основних аспектів формування та узагальнення показників стану та тенденції змін щодо діяльності суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу, Державної служби фінансового моніторингу України, правоохоронних та судових органів у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;

3) налагодження багатоформатного міжнародного співробітництва щодо надання різносторонньої правової допомоги у сфері реалізації основних засад боротьби з відмиванням коштів, майна та інших активів;

4) формування відповідних планів участі у міжнародних програмах антилегалізаційної боротьби;

5) забезпечення належних умов для здійснення діяльності спеціальних міжнародних органів та національних силових і правових структур у сфері ПВК/ФТ;

6) адаптація міжнародних практик і правил здійснення валютних операцій, особливо тих, що відбуваються в іноземній валюті;

7) формування механізмів включення до комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ показників діяльності щодо нагляду за офшорними секторами економіки;

8) перегляду та удосконалення електронного архіву даних міжнародних грошових переказів;

9) участі спеціально уповноважених осіб в програмах навчання та підвищення кваліфікації фахівців за програмою запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;

10) удосконалення механізмів блокування банками активів клієнтів щодо яких виявлені підозрілі фінансові операції.

При цьому, варто зазначити, що особливістю досвіду країн світу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) злочинно одержаних доходів є формування ними потужного законодавчого та нормативно-правового базу забезпечення антилегалізаційної боротьби, а також функціонування підрозділу фінансової розвідки. Крім того, вагомим значення набуває і те, що існуючі закони та нормативи країн Європи, США та Канади максимально відповідають міжнародним стандартам і нормам, що встановлені спеціально створеними міжнародними організаціями у сфері ПВК/ФТ.

Якщо проаналізувати основні країни світу щодо стану формування та функціонування у них національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, то в кожній із них можна відзначити наявність підрозділу фінансової розвідки та спеціальних механізмів формування звітних показників, що характеризують параметри такої боротьби. Зокрема, у США [3, с. 155–159; 23] адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ чітко врегульована на законодавчому рівні та характерною її ознакою є високий рівень інформаційної прозорості. Водночас, в даній країні відмічається значний рівень взаємодії між різними відомствами та міністерствами. Позитивною практикою США в даному контексті для України може стати можливість запозичення основних аспектів щодо забезпечення координаційної діяльності при взаємодії спеціально уповноваженого органу Державної служби фінансового моніторингу із суб'єктами державного фінансового моніторингу, правоохоронними та судовими органами.

Досвід Канади у сфері ПВК/ФТ також є цікавим та доцільним для запозичення Україною, оскільки передбачає формування розгалуженої мережі одержання інформації щодо діяльності суб'єктів державного та первинного фінансового моніторингу. В Канаді [3, с. 155–159; 24] щорічно формується звіт Financial Transaction and Report Analysis Center, в якому відображаються показники діяльності спеціально уповноважених на здійснення антилегалізаційної боротьби органів в напрямку попередження, виявлення та запобігання відмиванню коштів і фінансуванню тероризму. Поряд із цим, при формуванні такої звітності у Канаді забезпечується високий рівень захисту особистої інформації та встановлюються жорсткі санкції і штрафи у випадку виявлення фактів порушення норм чинного національного законодавства та міжнародних правових норм. Більше того, національна система ПВК/ФТ Канади досі не завершила свого формування та спрямовує основні зусилля на постійне удосконалення існуючих та на створення нових інформаційних систем обміну інформацією між суб'єктами фінансового моніторингу.

Достатньо вагомим здобутком Німеччини, який заслуговує на увагу та є прийнятним для використання в Україні, є тісна взаємодія її національного підрозділу фінансової розвідки із правоохоронними органами, а особливістю формування звітних матеріалів вважається широка можливість застосування автоматизованого обміну інформацією, доступ основних баз такого обміну наявний в правоохоронних органів, що дозволяє пришвидшити процеси одержання та опрацювання необхідних матеріалів [3, с. 155–159; 25]. Крім того, особливістю німецької моделі фінансового моніторингу є застосування ризик-орієнтованого підходу при проведенні оцінки фінансових операцій, що здійснюються установами та їх клієнтів.

Розглядаючи досвід запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, який сформувався у Великобританії, варто звернути увагу на те, що в даній країні встановлено низку заборон щодо збору, оброблення та передачі інформації про фінансові операції,

найбільш вагомою із яких є заборона на передачу іншим державам інформації про порушення та вчинення протиправних діянь у податковій сфері. Україні також можна було б запозичити такий досвід та в законодавчому порядку врегулювати питання обміну інформацією із підрозділами фінансових розвідок зарубіжних країн [3, с. 155–159; 26].

Французька модель фінансового моніторингу характеризується адміністративним типом та жорсткістю національного законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, відповідно до якого діяльність підрозділу фінансової розвідки засекречена, а подання інформації про здійснені фінансові операції відбувається відповідно до вимог, які встановлені на законодавчому рівні. Вагомим здобутком у Франції є й те, що банки і банківські установи зобов'язані передавати спеціально уповноваженому органу інформацію про відкриття рахунків фізичних та юридичних осіб. Таку позитивну практику варто запозичити Україні та адаптувати її до існуючих умов здійснення антилегалізаційної боротьби на національному рівні [3, с. 155–159; 26].

Проведені дослідження у напрямку виявлення позитивного досвіду країн світу у запобіганні та протидії легалізації (відмиванню) злочинно одержаних коштів, майна та інших активів, дозволяють стверджувати, що найбільш ефективною серед аналізованих систем фінансової розвідки є система, яка функціонує у США. Крім того, саме в цій країні механізми формування та оприлюднення адміністративної звітності є найбільш повними та охоплюють значний спектр показників.

Однак, безумовним фактом виявляється й те, що кожна із країн світу має індивідуальні особливості здійснення антилегалізаційної боротьби. Відповідно, й методики формування ними комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ істотно відрізняються між собою. З метою уніфікації та стандартизації методів, способів та механізмів запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, що набуті у протиправний спосіб, на міжнародному рівні створюються спеціалізовані організації з питань

координації спільних дій у сфері ПВК/ФТ, серед найбільш вагомих із яких виокремлюється:

1) FATF, діяльність якої спрямовується на розроблення принципів та рекомендацій щодо здійснення усіх аспектів антилегалізаційної боротьби підрозділами фінансових розвідок та суб'єктами фінансового моніторингу різних країн світу;

2) Егмонтська група, яка призначена для здійснення координації діяльності національних підрозділів фінансових розвідок в напрямку посилення їх міжнародного співробітництва, а також для надання дорадчої допомоги при формуванні методичних рекомендацій та антилегалізаційних програм у сфері ПВК/ФТ;

3) MONEYVAL, яка функціонує як спеціальний комітет експертів Ради Європи з питань проведення взаємних оцінок ефективності заходів щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) незаконних капіталів, а також розробляє міжнародні стандарти антилегалізаційної боротьби та проводить експертизу національних практик нормотворчої, правової, фінансової та захисної діяльності на предмет їх відповідності міжнародним стандартам.

Отже, проведені дослідження світового досвіду формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дозволяють встановити, що кожна із країн світу сформувала власну систему запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, яка має індивідуальні особливості формування заходів антилегалізаційної боротьби та окремі підходи до формування й подання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ.

Висновки до розділу 3

1. Результати проведених досліджень щодо виявлення основних напрямів вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дозволили встановити, що в Україні процес формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ відбувається нещодавно та постійно удосконалюється шляхом доповнення звіту новими показниками. Доведено необхідність подальшого удосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та узгодження її параметрів із основними векторами удосконалення системи збору, оброблення та передавання інформації про фінансові операції та осіб, що є їх учасниками, між суб'єктами фінансового моніторингу, правоохоронними і судовими органами та Державною службою фінансового моніторингу України.

2. Виокремлено основні напрямки вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ в Україні, до яких віднесено необхідність удосконалення законодавчого забезпечення організаційно-правового механізму визначення та врегулювання обігу грошових коштів та активів у віртуальному середовищі; запровадження Єдиної державної інформаційної системи, створення Єдиного реєстру рахунків суб'єктів господарювання та Єдиного реєстру банківських сейфів індивідуального призначення; удосконалення механізмів інформаційного обміну між банківськими установами та НАБУ; прийняття законів у сфері регулювання брокерської діяльності та ринку нерухомості; законодавче врегулювання механізмів визначення показників оцінювання діяльності сфери азартних ігор та казино, які у своїй діяльності використовують інтернет-ресурси та їх включення до комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ; удосконалення механізмів анулювання ліцензій та дозвільних документів суб'єктам, що зареєстровані на непідконтрольній Україні території.

3. Обґрунтовано доцільність та виявлено необхідність запозичення позитивних світових практик удосконалення системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, в рамках

чого доведено потребу узгодження національної методики формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ із рекомендаціями міжнародних організацій.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі здійснено обґрунтування теоретико-прикладних засад дослідження процесу формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. Проведено аналіз показників комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, виявлено основні проблеми формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та запропоновано основні напрями вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ. На основі одержаних результатів проведеного дослідження можна зробити наступні висновки, зокрема:

1. З'ясовано, що сутність комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ полягає у формуванні комплексу спеціальних показників, що відображають діяльність Державної служби фінансового моніторингу України, суб'єктів державного фінансового моніторингу, правоохоронних та судових органів у сфері боротьби із легалізацією (відмиванням) злочинно одержаних коштів, майна та інших активів. Встановлено, що комплексна адміністративна звітність у сфері ПВК/ФТ відображає реальний стан та динаміку зміни показників ефективності функціонування національної системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та органів державної влади, на які покладено обов'язки боротьби з даним деструктивним явищем, а також виявляється одним із джерел інформації, необхідної для проведення національної оцінки ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму.

2. Результати проведеного економіко-правового аналізу законодавчої та нормативно-правової бази щодо формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ дозволили встановити, що організаційно-правові засади врегулювання правовідносин у сфері ПВК/ФТ здійснюються відповідно до норм і положень

Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», а формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ відбувається на основі низки нормативно-правових актів, прийнятих Міністерством фінансів України, Національним Банком України, Міністерством юстиції України, Міністерством цифрової трансформації України та Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України.

3. Проаналізовано стан та динаміку зміни показників діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ, внаслідок чого виявлено, що формування комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ здійснюється суб'єктами державного фінансового моніторингу, а її узагальнення та оприлюднення Державною службою фінансового моніторингу України. Встановлено підвищення ефективності діяльності суб'єктів державного фінансового моніторингу у сфері ПВК/ФТ щодо виявлення та фіксації фінансових операцій, що пов'язані із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, впродовж 2021–2023 рр.

4. Здійснено оцінювання показників діяльності правоохоронних органів та органів судової системи у сфері ПВК/ФТ, на підставі чого можна стверджувати, що діяльність правоохоронних органів щодо здійснення антилегалізаційної боротьби є більш ефективною, ніж органів судової влади. Доведено необхідність посилення заходів із запобігання та протидії злочинним діям, пов'язаним із легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, що реалізуються судовою системою.

5. Окреслено стратегічні пріоритети вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ та запропоновано основні напрями вдосконалення комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, серед найбільш вагомих із яких виявлено необхідність

унормування механізмів визначення та врегулювання обігу грошових коштів та активів у віртуальному середовищі, а також запровадження Єдиної державної інформаційної системи, створення Єдиного реєстру рахунків суб'єктів господарювання та Єдиного реєстру банківських сейфів індивідуального призначення.

6. Узагальнено світовий досвід формування та використання комплексної адміністративної звітності у сфері ПВК/ФТ, що дозволило виявити необхідність адаптації позитивних міжнародних практик удосконалення системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, а також перегляду національної методики формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності та її узгодження із рекомендаціями міжнародних організацій у сфері ПВК/ФТ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Внукова Н.М., Глібоко С.В. Сучасні економіко-правові ризик-орієнтовані засоби регулювання розвитку ринку фінансових послуг: монографія. Харків, 2020. 304 с. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/d6949ec5-c1f0-4080-8958-025c2dae272e/content>.
2. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Закон України від 06.12.2019 р. № 361–IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20#Text>.
3. Коваль Я.С. Компаративний аналіз методів протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Економіка невизначеності: зміст, оцінювання, регулювання. 2021. С. 150–168. URL: DOI:10.31732/EU-CER-7.
4. Рекуненко І.І., Кобець Ж.О., Швидько І.О. Особливості формування та застосування системи фінансового моніторингу в Україні. Вісник сумського державного університету. 2020. № 1. С. 104–117. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/78696/1/Rekunenko_finansovyi_monitorynh.pdf.
5. Про затвердження Переліку показників комплексної адміністративної звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 14.09.2021 р. № 504. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1519-21#Text>.
6. Деякі питання формування адміністративної звітності Міністерством фінансів України як суб'єктом державного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Наказ

Міністерства фінансів України від 09.12.2022 р. № 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1664-22#Text>.

7. Деякі питання формування адміністративної звітності Міністерством юстиції України як суб'єктом державного фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Наказ Міністерства юстиції України від 17.06.2022 р. № 2522/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0680-22#Text>.

8. Про затвердження Порядку формування та оприлюднення комплексної адміністративної звітності у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення: Постанова Кабінету міністрів України від 05.08. 2020 р. № 692. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-2020-%D0%BF#Text>.

9. Про затвердження Положення про здійснення установами фінансового моніторингу: Постанова Правління Національного Банку України від 28.07.2020 р. № 107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0107500-20#Text>.

10. Хрустальова Ю.С. Національний Банк України як суб'єкт адміністративно-процедурних відносин у банківській сфері. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 20. С. 789–791. URL: DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-10/199>.

11. Blikhar M.M., Savchenko L.A., Komarnytska I.I., Vinichuk M.V. Strategic orientaries of legalization of the economy of Ukraine: economic and legal aspects. *Financial and Credit Activities: Problems of Theory and Practice*. 2019. Випуск 2 (29). С. 101–112. DOI: <http://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i29.171850>.

12. Вінічук М.В. Організація внутрішньої системи ПВК/ФТ СПФМ: курс лекцій. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 138 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5614/1/%D0%9A%D0%BE%>

D0%BD%D1%81%D0%BF%D0%B5%D0%BA%D1%82%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9_2023.pdf.

13. Про особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу протягом дії воєнного стану: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 05.08.2022 р. № 1067. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1067863-22#Text>.

14. Про особливості верифікації юридичних осіб протягом дії воєнного стану: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 20.09.2022 р. № 1191. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1191863-22#Text>.

15. Про особливості виконання окремих вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу, валютного регулювання, нагляду з питань реалізації і моніторингу ефективності персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) протягом дії воєнного стану: Постанова Правління Національного Банку України від 23.03.2022 р. № 60. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0060500-22#Text>.

16. Комплексна адміністративна звітність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за 2021 рік. Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/statistika-ta-infografika/statistika/Informacziya-za-2021-rik/kompleksna-administrativna-zvitnist-u-sferi-zapobigan-nya-ta-protidiji-legalizacziji-vidmivannyu-doxodiv-oderzhanix-zlochinnim-shlya-xom-finansuvannyu-terorizmu-ta-finansuvannyu-rozpovsyudzhennya-zbroji-maso-vogo-znishhennya-za-2021-rik.html>.

17. Комплексна адміністративна звітність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за 2022 рік. Державна служба фінансового моніторингу України.

URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/310/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0/2023/KAZ_2022.pdf.

18. Комплексна адміністративна звітність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення за 2023 рік. Державна служба фінансового моніторингу України.

URL: <https://fiu.gov.ua/pages/dijalnist/funkcional/statistika-ta-infografika/statistika/Informacziya-za-2023-rik/kompleksna-administrativna-zvitnist-u-sferi-zapobigan-nya-ta-protidiji-legalizacziji-vidmivannyyu-doxodiv-oderzhanix-zlochinnim-shlyax-om-finansuvannyyu-terorizmu-ta-finansuvannyyu-rozpovsyudzhennya-zbroji-masov-ogo-znishhennya-za-2023-rik.html>.

19. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341–III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

20. Основні напрями розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2023 року та плану заходів щодо їх реалізації: Розпорядження Кабінету міністрів України від 12.05.2021 р. № 435-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-2021-%D1%80#Text>.

21. Дропа Я.Б., Тесля С.М., Піхоцька М.Р. Розвиток системи фінансового моніторингу як складової частини формування ефективного контролю й безпеки в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2021. Вип. 37. С. 35–43. URL: DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2021-37-5>.

22. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Назар Ю.С., Гаврильців М.Т., Лук'янова Г.Ю., Годяк А.І., Бліхар М.М. Судові та правоохоронні органи: навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 388 с.

23. Кузьмінська О.Е., Абесінова О.К. Удосконалення нормативно-правового забезпечення фінансового моніторингу в Україні. *Фінанси*

України. 2021. № 7. С. 108–126. URL: doi: <https://doi.org/10.33763/finukr2021.07.108>.

24. Москаленко Н.В. Світовий досвід побудови системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму. *Вчені записки ТНУ ім. В.І. Вернадського*. 2020. Т. 31(70). № 2. С. 119–123.

25. Петрук О.М., Смагло О.В. Зарубіжний досвід організації фінансового моніторингу та перспективи його впровадження в Україні. *Wspolpraca Europejska NR*. 2015. Вип. 2(2). С. 89–99.

26. Копиця І.М., Смагло О.В. Зарубіжний досвід організації системи запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Вісник ЖДТУ*. 2013. № 2(64). С. 240–245.

27. Тарнавський Ю., Беседа Д., Момотенко Т., Суворов О., Каракасіди О. Протидія відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом: український та зарубіжний досвід. *Журнал правових, етичних та регуляторних питань*. 2020. Т. 23. Вип. 6. URL: <https://www.abacademies.org/articles/combating-laundering-of-the-proceeds-from-crime-ukrainian-and-foreign-experience-9932.html>.

28. Філіпенко А.С. Досвід організації діяльності правоохоронних органів в європейських державах. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне законодавство»*. 2021. С. 208–213. URL: DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2021.04.36>.

29. Санакоєв Д.Б., Неклеса О.В., Юр'єв Д.С. та ін. Основи розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: методичні рекомендації. Дніпро: ДДУВС, 2021. 60 с.

30. Горизонтальний огляд звітів про взаємні оцінки країн у сфері боротьби з відмиванням коштів та фінансуванням тероризму. Київ, 2021. 703 с.

31. Можливості та виклики нових технологій для ПВК/ФТ, Париж, Франція, 2021. 83 с. URL: <https://www.fatf-gafi.org/publications/>

fatfrecommendations/documents/opportunities-challenges-newtechnologies-aml-cft.html.

32. Про застосування Національним банком України заходів впливу до установ за порушення законодавства з питань фінансового моніторингу: Постанова Правління НБУ від 28.07.2020. № 106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0106500-20#Text>.

33. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2021 рік. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-kriminalni-pravoporushennya-vchineni-na-pidpriyemstvah-v-ustanovah-organizaciyah-za-vidami-ekonomichnoyi-diyalnosti-2>.

34. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2022 рік. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-kriminalni-pravoporushennya-vchineni-na-pidpriyemstvah-v-ustanovah-organizaciyah-za-vidami-ekonomichnoyi-diyalnosti-2>.

35. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2023 рік. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-kriminalni-pravoporushennya-vchineni-na-pidpriyemstvah-v-ustanovah-organizaciyah-za-vidami-ekonomichnoyi-diyalnosti-2>.

36. Звітність про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності за січень грудень 2021 року. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-kriminalni-pravoporushennya-vchineni-na-pidpriyemstvah-v-ustanovah-organizaciyah-za-vidami-ekonomichnoyi-diyalnosti-2>.

37. Звітність про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності за січень грудень 2022 року. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-kriminalni-pravoporushennya-vchineni-na-pidpriyemstvah-v-ustanovah-organizaciyah-za-vidami-ekonomichnoyi-diyalnosti-2>.

38. Звітність про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, в установах та організаціях за видами економічної діяльності за січень грудень 2023 року. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-kriminalni-pravoporushennya-vchineni-na-pidpriyemstvah-v-ustanovah-organizaciyah-za-vidami-ekonomichnoyi-diyalnosti-2>.